

**WYKŁADY KURSOWE,
WYKŁADY FAKULTATYWNE, KONWERSATORIA
FAKULTATYWNE**

**Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej
2022/2023**

Poznań 2022

INSTYTUT FILOLOGII POLSKIEJ

WYKŁADY KURSOWE

prof. UAM dr hab. Piotr Dobrowolski
DRAMATYCZNA I PERFORMATYWNA TEORIA LITERATURY
(wykład kursowy, I sem., 30 godz., III rok 1°)

Celem wykładu jest opanowanie wiedzy z zakresu teorii dramatu i metodologii badań nad dramatem w celu wykorzystania jej do budowania koncepcji dramatycznego literaturoznawstwa. Wykład pokazywać będzie perspektywę łączenia kompetencji teatrologicznych i estetycznych w badaniach literaturoznawczych. Stanowi próbę zaprezentowania nowoczesnej wizji współczesnego literaturoznawstwa przyjmującego za podstawę do określania swych podstawowych kategorii model dramatu. Problematyka skupiać się będzie między innymi wokół zagadnień dyskursu dramaturgicznego, dramatycznej koncepcji literaturoznawczej interpretacji, aktorstwa jako postawy poznawczej, konstruowania sceny jako pola lektury.

prof. UAM dr hab. Marcin Jaworski, prof. UAM dr hab. Błażej Warkocki
POLSKA LITERATURA NAJNOWSZA
(wykład kursowy, II sem., 30 godz., III rok 1°)

Wykłady omawiają kluczowe zjawiska literackie oraz polityczne i społeczne lat 1976-2010, dążąc do ich syntezy. W centrum zainteresowania będą m.in.: przemiany, jakim poddawała się poezja i proza tego okresu; światopoglądy artystyczne (i nie tylko artystyczne) literatury i jej twórców; najważniejsze nurty, mody i utwory; dorobek literacki Starych i Nowych Mistrzów.

prof. dr hab. Bogumiła Kaniewska
WSTĘP DO NAUKI O LITERATURZE
(wykład kursowy, I sem., 30 godz., I rok 1°)

Wykład jest wprowadzeniem do podstawowych dyscyplin wiedzy o literaturze: historii literatury, teorii literatury i metodologii badań literackich. Prezentuje podstawowe pojęcia i narzędzia dyscypliny, uczy rozmaitych metod pracy z tekstem literackim. Treść wykładu stanowi niezbędne uzupełnienie wiedzy z poetyki i teorii literatury.

prof. dr hab. Bogumiła Kaniewska
TEORIA LITERATURY
(wykład kursowy, I sem., 30 godz., II rok 1°)

Wykład koncentrować się będzie na teorii i ontologii dzieła literackiego. Zostanie ono zaprezentowane w różnych ujęciach metodologicznych (od pozytywizmu do teorii kulturowej) oraz rozmaitych aspektach funkcjonowania (komunikacyjnym, intertekstualnym, poznawczym, estetycznym etc). Treść wykładu poszerza i systematyzuje wiedzę nabywaną na teorii literatury, stanowi także istotne wprowadzenie metodologiczne dla osób przygotowujących pracę licencyjną z literaturoznawstwa.

prof. dr hab. Agnieszka Kwiatkowska, prof. UAM dr hab. Sylwia Panek
LITERATURA I ŻYCIE LITERACKIE PO ROKU 1918
(wykład kursowy, I-II sem., 60 godz., III 1°)

Wykład *Literatura i życie literackie po 1918 roku* ma charakter przekrojowy i porządkujący, pomaga w przygotowaniu się do egzaminu z historii literatury, przybliży najważniejsze zagadnienia, postaci i utwory dwudziestolecia międzywojennego (w pierwszym semestrze) oraz czasów wojennych i współczesnych (w drugim semestrze). Problemy z zakresu historii literatury ukazane są na tle życia kulturalnego, realiów epoki i biografii twórców. Wykłady, które proponujemy są też projektami autorskimi, świadectwem naszych pasji, zatrudnień badawczych i metodologicznych wyborów – spotkania przygotowane przez Agnieszkę Kwiatkowską mają charakter feministyczny (prezentacji najważniejszych przedstawicieli poszczególnych nurtów i ugrupowań towarzyszyć będą pytania o miejsce poetek i pisarek w procesie historycznoliterackim, znaczną część uwagi poświęcimy niszowym i pomijanym zjawiskom oraz zapomnianym a ważnym tekstom pisanym przez kobiety), wykłady

Sylvii Panek są podsyte kontekstem filozoficznym (dokonania krytyki literackiej oraz największych nowatorów dwudziestolecia przedstawione zostaną w dwóch perspektywach – literaturoznawczej i filozoficznej). Mamy nadzieję, że tak pomyślana całość nie tylko uporządkuje wiedzę z zakresu historii literatury, ale stanie się też inspiracją w poszukiwaniu własnych tematów badawczych.

prof. dr hab. Jarosław Liberek
LEKSYKOLOGRAFIA POLSKA
(wykład kursowy, II sem., 30 godz.)

Podczas pierwszych wykładów studenci zapoznają się ogólnie z metodami opracowywania słowników, z ich rodzajami. W następnej kolejności wykładowca dokona historycznego przeglądu dawnych opracowań leksykograficznych, a następnie skoncentruje się na współczesnych słownikach. Osobny cykl wykładów zostanie poświęcony szeroko rozumianej sferze leksykografii cyfrowej. Kolejno zostaną omówione takie zagadnienia, jak biblioteki cyfrowe, wersje cyfrowe dawnych i nowych słowników, kartoteki, korpusy i kompendia elektroniczne.

prof. UAM dr hab. Romana Łapa
NAUKA O WSPÓŁCZESNYM JĘZYKU POLSKIM: SKŁADNIA
(wykład kursowy, I sem., 30 godz., II rok 1°)

Tegoroczny językoznawczy wykład poświęcony problematyce składniowej, podobnie jak w latach minionych, w wielu miejscach nawiązuje do treści realizowanych podczas kursowego konwersatorium *Nauka o współczesnym języku polskim* (NoWJP). Jego *novum* polega na tym, że stanowi propozycję pokazania wszystkim zainteresowanym innego – niekoniecznie tylko tradycyjnego – spojrzenia na składnię. Zasadniczy cel, jaki przyświeca prezentowanemu przedmiotowi dydaktycznemu, to nie tylko utrwalenie wiedzy o podsystemie składniowym naszego języka, lecz przede wszystkim poszerzenie tej wiedzy o istotne, cieszące się w dobie współczesnej szczególną popularnością zagadnienia, które dają się precyzyjnie opisać dzięki wykorzystaniu nowszych, niekoniecznie *stricte* syntaktycznych koncepcji metodologicznych.

W ofertę tematyczną, bliżej omówioną w sylabusie, oprócz podstawowych treści związanych np. z definiowaniem wypowiedzenia, klasyfikacją konstrukcji składniowych czy różnymi metodami ich analizy wpisują się liczne kwestie czysto autorskie, będące jeśli nie źródłem, to obiektem albo efektem prowadzonych przeze mnie badań naukowych. Są wśród nich m.in. otwierające dyskusję nad modalnością pytania o status mówiącego w zdaniu i tekście, propozycja opisu znaczenia

czasowników modalnych, prezentacja składniowych sposobów opowiadania o zdarzeniach, uwagi o roli konstrukcji analitycznych w przekazie oficjalnym, a także przemyślenia na temat tego, dlaczego składnia jest ważna w analizie stylistycznej tekstu.

Wszystkich Państwa chcących lepiej poznać swój język serdecznie zapraszam!

prof. UAM dr hab. Romana Łapa
NAUKA O WSPÓŁCZESNYM JĘZYKU POLSKIM: MORFOLOGIA WE WSPÓŁCZESNEJ KOMUNIKACJI
(wykład kursowy, II sem., 30 godz., I-II rok 1°)

Językoznawczy wykład zatytułowany *Morfologia we współczesnej komunikacji* od strony treściowej koresponduje z trwającymi trzy semestry kursowymi zajęciami *Nauka o współczesnym języku polskim* (NoWJP). To przedmiot, którego kluczowym celem jest utrwalenie, uzupełnienie i wzbogacenie wiedzy o systemie morfologicznym języka polskiego, przekazywanej w ramach konwersatorium odbywającego się w II semestrze.

Proponowana oferta tematyczna jest skierowana do osób zainteresowanych problematyką *stricte* gramatyczną, dotyczącą struktury podsystemu morfologicznego i właściwych dla niego – słowotwórczych bądź fleksyjnych – zjawisk. Jej adresatami są również wszyscy zafascynowani tym, jak dalece to, co morfologiczne, może wpływać na kształt międzyludzkiej komunikacji, a idąc dalej – pozwala ją oceniać jako poprawną, stosowną i skuteczną. Wśród zagadnień do realizacji są przede wszystkim kwestie aktualne, popularne, żywo dyskutowane, m.in.: przyczyny płynności granic między wybranymi częściami mowy, status nazw męskich wykonawców zawodów w najnowszej polszczyźnie, miejsce feminatywów w polskim dyskursie publicznym, funkcje osobowych form czasownika w tekstach publicystycznych, naukowych i religijnych, rozpoznawalność rodzaju gramatycznego w wypowiedziach mówionych i pisanych, rola trybu jako kategorii morfologicznej sygnalizującej postawę modalną (intencjonalną) nadawcy, sposoby na przyswojenie odmiany trudnych wyrazów.

prof. UAM dr hab. Przemysław Matusik
HISTORIA POLSKI 1795-1989
(wykład kursowy, II sem., 30 godz. I-III rok 1°)

Wykład koncentrować się będzie na głównych problemach politycznych i społecznych dziejów Polski od trzeciego rozbioru do Trzeciej Rzeczypospolitej,

obejmując między innymi zagadnienia przemian polityczno-ustrojowych w wieku XIX, polskich strategii przetrwania pod zaborami (od programu powstańczego, przez pracę organiczną, do koncepcji ugody); problematykę kształtowania się odrodzonego państwa polskiego po I wojnie światowej, konfigurację społeczną i polityczną II Rzeczypospolitej, genezę PRL-u, zmiany polityczne po 1945 r. i kwestię ruchów opozycyjnych od PSL-u do Solidarności.

prof. UAM dr hab. Maciej Michalski
WYKŁADY Z HISTORII POLSKI (966-1795)
(wykład kursowy, I sem., 30 godz., I-III rok 1°)

Każdy z wykładów poświęcony będzie prezentacji aktualnej dyskusji o wybranych (przełomowych) zagadnieniach z historii Polski i Rzeczypospolitej od utworzenia państwa we wczesnym średniowieczu do trzeciego rozbioru i upadku Rzeczypospolitej szlacheckiej w 1795 r. Głównym celem tych wykładów nie będzie poszukiwanie „białych plam”, ale przedstawienie innej niż podręcznikowa interpretacji wydarzeń, zjawisk czy procesów historycznych. Każdy z wykładów będzie się opierał na innych rodzajach źródeł historycznych (roczniki, kroniki, pamiętniki, obrazy, mapy) i po części ukazywać ich ewolucję na przestrzeni wieków. Wybór omawianych tematów związany jest także z prezentacją różnych metod badawczych (np. statystyczna, retrogresywna, progresywna) czy szkół historiograficznych (np. szkoła Annales, szkoła pozytywistyczna).

prof. UAM dr hab. Radosław Okulicz-Kozaryn
WPROWADZENIE DO HISTORII LITERATURY MŁODEJ POLSKI
(wykład kursowy, II sem., 30 godz., II rok 1°)

Wykład jest przewodnikiem po Młodej Polsce, określającym współrzędne epoki, ukazującym jej wyznaczniki tak w sferze idei, jak i poetyki, prezentującym jej najważniejszych twórców i ich dzieła. Przywołując dobrze nam wszystkim znane *Wesele* Stanisława Wyspiańskiego, postawimy najpierw pytanie ważne dla epoki także ze względu na drugi człon jej nazwy – pytanie o ówczesny status Polski. W odpowiedzi na nie pomogą nam prace takich pisarzy geografów, jak Bronisław Chlebowski czy Waław Nałkowski, podejmujących karkołomną próbę opisu, a zatem i ocalenia nieistniejącego kraju. Przyjrzymy się ośrodkom literackim w poszczególnych zaborach (Warszawa, Kraków, Lwów, Zakopane, Wilno), czasopismom wraz z ich redakcjami oraz związanym z nimi pisarzom. Osobne miejsce, z przyczyn oczywistych, zarezerwujemy dla Poznania. Nasze obserwacje poszerzymy też o ważne dla polskiej kultury centra w państwach zaborczych (Ryga,

Dorpat, Petersburg, Lipsk, Berlin, Monachium, Bayreuth) i poza nimi (Paryż, Bazylea, Christiania, Londyn). Na koniec tej sekwencji wykładów prześledzimy historię nazwy Młoda Polska, sytuując ją wobec ruchów określanych analogicznie: Młoda Francja, Młode Niemcy, Młoda Skandynawia i in. Z kolei refleksja nad pierwszą częścią nazwy umożliwi nam dostrzeżenie pierwiastka modernizacyjnego ożywającego Młodą Polskę, ambicji stworzenia nowej sztuki, „odmłodzenia” kultury, a w przyszłości wskrzeszenia kraju. W ruchu tym brali przedstawiciele aż trzech pokoleń, co zademonstrujemy przy pomocy tabeli. Ich dążenia niejednokrotnie motywowała radykalna świadomość odmienności czasu, postrzeganego najpierw jako czas schyłku, a następnie jako czas odrodzenia. Stąd potrzeba samoidentyfikacji, obfitość różnych – komplementarnych albo konkurencyjnych – prób nazwania dokonujących się właśnie procesów, a także nadania innych nazw epoce. Scharakteryzujemy najważniejsze, pokazując też te, które się nie przyjęły. Kilka spotkań poświęcimy niezwykle ciekawemu i bardzo pomocnemu w zrozumieniu epoki zjawisku, dla którego proponowano nazwę „nerwozizmu”, a które w dzisiejszej historii literatury określa się mianem „wieku nerwowego”. Po nim – jako wyższą postać nerwozizmu – omówimy dekadentyzm, podlegający dalszemu stopniowaniu. Tu odwołamy się do stylów życia i postaw artystycznych właściwych bohemie i dandyzmowi. Następnie usystematyzujemy zasady rządzące sztuką symbolizmu i ekspresjonizmu – w ich różnych wydaniach. Osobne spotkanie dotyczyć będzie inspiracji dramaturgią muzyczną Wagnera. W trakcie charakterystyki prądów, także pomniejszych, korzystać będziemy z przykładów, czerpanych głównie z twórczości najznacześniejszych autorów epoki. Przerzucając pomost w stronę dwudziestolecia ukażemy między innymi zależność futuryzmu od wcześniejszych koncepcji, co jest faktem ciągle bardzo mało znanym. Jeżeli czas pozwoli, głos oddamy również krytyce, by ukazać zawarte w niej, niejednokrotnie antagonistyczne wizje Młodej Polski. W podsumowaniu powiemy o modernizmie jako swego rodzaju „nad-izmie” i kilku zasadniczych, a różniących się między sobą ujęciach tego terminu. Na ostatnim spotkaniu zarysujemy koncepcję młodopolskiej wariacyjności, która pozwala spojrzeć na epokę z dotąd niewykorzystanej (albo bardzo mało wykorzystanej) perspektywy i w pełni docenić jej artyzm. Ostatnie słowo – podobnie jak pierwsze – należeć będzie do Wyspiańskiego jako autora *Wesela*.

PS

1. Twórcom młodopolskim przyświecał ideał syntezy sztuk, dlatego wykład, choć dotyczy przede wszystkim literatury, zawiera liczne odniesienia do sztuki i muzyki końca XIX i początku XX wieku. Jest on obficie ilustrowany reprodukcjami obrazów i wzbożony o przykłady muzyczne.

2. Wykład wykorzystuje, rzecz jasna, wcześniejsze ustalenia historycznoliterackie, ale w znacznej mierze stanowi nowe, autorskie ujęcie epoki. Przy okazji oszczędza słuchaczom trudu błędzenia po niekiedy zdezaktualizowanych już opracowaniach i pozwala dobrze przygotować się do egzaminu.

prof. UAM dr hab. Sylwia Panek

HISTORIA FILOZOFII

(wykład kursowy, I-II sem., 60 godz., I-III rok 1°)

Celem wykładu jest wprowadzenie studentów w podstawowe zagadnienia filozofii zgodnie z jej historycznym ukształtowaniem. W trakcie zajęć omówiona będzie filozofia zachodnia w zarysie historycznym, od starożytności po współczesność. Szczególna uwaga zostanie poświęcona tym koncepcjom i kierunkom filozoficznym, których znajomość jest warunkiem rozumienia zagadnień historyczno- i teoretycznoliterackich.

prof. dr hab. Grzegorz Raubo

DZIEJE LITERATURY STAROPOLSKIEJ I OŚWIECENIA

(wykład kursowy, I-II sem., 60 godz., I rok)

Wykład skoncentrowany będzie na wybranych zagadnieniach literatury średniowiecza, renesansu, baroku i oświecenia. W ramach wykładu omówione zostaną następujące zagadnienia: 1) idea wielkiego łańcucha bytu w epoce średniowiecza; 2) średniowieczny „duch porządku”: encyklopedie i summy; 3) historiografia średniowieczna; 4) doświadczenie świętości w świetle hagiografii i literatury apokryficznej; 5) średniowieczna *ars moriendi*; 6) humanizm renesansowy; 7) godność człowieka i refleksja o „ślachetności a zacności płci niewieściej” w renesansowym piśmiennictwie europejskim i polskim; 8) *speculum vitae*: literatura parenetyczna w dobie odrodzenia; 9) literatura wobec reformacji; 10) utopia w literaturze dawnej Europy i Rzeczypospolitej; 11) barokowa poezja metafizyczna; 12) związki literatury i sztuk plastycznych w okresie baroku (emblematyka, ikonologia, poezja wizualna); 13) konceptyzm barokowy: teoria i praktyka twórcza; 14) *vanitas* i ostentacja w literaturze i kulturze baroku; 15) mirabilia baroku: monstra i komety; 16) literatura popularna między „rzeczami ostatecznymi” a sowizdrzalskim światem na opak; 17) religijne aspekty literatury polskiego baroku; 18) encyklopedyzm barokowy między wymogami praktycyzmu a „kulturą ciekawości”; 19) sarmacka formacja kulturowa w okresie staropolskim oraz w polskim „wieku świąteł”; 20) klasycyzm – sentymentalizm – rokoko; 21) religijność literatury drugiej połowy XVIII wieku w kontekstach tradycji i

„oświecenia chrześcijańskiego”; 22) kalendarze w kulturze literackiej polskiego oświecenia. Omówienie wszystkich epok zostanie poprzedzone odrębnymi wykładami, poświęconymi historii literaturoznawczej refleksji o każdej z nich. Przedstawieniu twórczości średniowiecza, renesansu, baroku i oświecenia towarzyszyć będzie prezentacja bogatego materiału wizualnego z zakresu dziejów dawnej książki, rękopisów iluminowanych, emblematyki, jak też kontekstów z obszarów historii sztuki (w szczególności malarstwa), historii nauki i muzyki.

prof. UAM dr hab. Jolanta Sławek, MGR Karolina Galewska

NAUKA O WSPÓŁCZESNYM JĘZYKU POLSKIM: FONETYKA I FONOLOGIA

(wykład kursowy, I sem., 30 godz., I rok 1°)

Celem wykładu jest zapoznanie słuchaczy z podstawowymi zagadnieniami fonetyki i fonologii współczesnego języka polskiego. Szczególna uwaga poświęcona zostanie następującym zagadnieniom: budowa i działanie aparatu artykulacyjnego, klasyfikacje głosek ze względu na sposób i miejsce artykulacji, sławistyczny i międzynarodowy alfabet fonetyczny, cechy prozodyczne języka (akcent, intonacja), standardy wymowy (wymowa krakowsko-poznańska i warszawska), różnicowanie regionalne współczesnej polskiej wymowy, a także systemy fonologiczne polszczyzny.

prof. dr hab. Tomasz Sobieraj

WPROWADZENIE DO HISTORII LITERATURY POLSKIEJ OKRESU POZYTYWIZMU

(wykład kursowy, I sem., 30 godz., II rok)

Wykład kursowy, poświęcony wprowadzeniu do kulturowej historii literatury polskiej okresu pozytywizmu. Na jego treść składa się charakterystyka kontekstów życia literackiego w Polsce po roku 1864, w tym rekonstrukcja najważniejszych tendencji filozoficzno-naukowych, ideowo-światopoglądowych, społeczno-politycznych i estetyczno-literackich. Literaturę okresu pozytywizmu przedstawia się tutaj w sieci kulturowych powiązań z nadrzędnymi kategoriami: antropocentem, nowoczesnością i dziewiętnastowiecznością.

prof. dr hab. Piotr Śniedziewski

HISTORIA LITERATURY ROMANTYZMU

(wykład kursowy, I sem., 30 godz.)

Wykład ma charakter kursowy, poświęcony będzie ważnym zjawiskom historycznoliterackim, genologicznym i ideowym, w tym sporom światopoglądowym i estetycznym romantyków polskich w okresie od początku lat 20. do powstania styczniowego. Omawiane będą takie kwestie, jak proces narodzin i rozwoju polskiego romantyzmu (na tle europejskim), poetyka najważniejszych gatunków romantycznych, a także koncepcje i sposoby rozumienia idei narodu, stosunek do problemu relacji polsko-żydowskich czy polsko-rosyjskich, ale analizowane też będą, ujawniane w rozmaitych, zazwyczaj istotnych dla epoki dziełach, dylematy metafizyczne i egzystencjalne, w tym także kwestie poszukiwań i buntów religijnych tak postaci literackich, jak i ich twórców. Ważne miejsce zajmą rozważania na temat ówczesnych historiozoficznych koncepcji rozumienia porządku dziejów. Wykład łączyć będzie perspektywy właściwe dla historii literatury, historii idei oraz poetyki historycznej.

Omawiane będą w pierwszym rzędzie najważniejsze utwory dla tej epoki, takie jak m.in. *Ballady i romanse*, *Konrad Wallenrod*, *Dziady* i *Pan Tadeusz* Mickiewicza (a także wielokrotnie przywoływane będą prelekcje paryskie oraz inne publiczne wystąpienia poety), *Kordian*, *Balladyna*, *Beniowski*, *Król-Duch* Słowackiego, czy *Nie-Boska komedia*, *Irydion*, *Przedświt* Krasińskiego (tu z licznymi odniesieniami do epistolarnej spuścizny tego pisarza) oraz *Quidam* i inne utwory Norwida, *Maria* Antoniego Malczewskiego czy komedie Fredry. Dzieła te oglądane będą m.in. przez pryzmat wielkich kategorii estetycznych, takich jak tragizm, komizm, ironia, groteska. Osobna, końcowa, część wykładów dotyczyć będzie estetyki realizmu i kwestii narodzin w tej epoce nowoczesnej powieści, z licznymi odniesieniami do utworów Kraszewskiego, Korzeniowskiego i innych powieściopisarzy.

prof. UAM dr hab. Monika Szczot
LITERATURA I KULTURA STAROŻYTNEJ GRECJI
(wykład kursowy, I sem., 30 godz., I rok 1°)

Celem wykładów jest przybliżenie literackich osiągnięć starożytnej Grecji, poczynając od eposów archaicznych przez literaturę epoki klasycznej aż po utwory autorów epoki Cesarstwa. Wykłady otwiera zarys dziejów antycznej Hellady, który pozwoli usytuować wydarzenie kulturowe na tle historycznym. W programie spotkań nie może zabraknąć rozważań na temat eposów Homera i Hezjoda, namysłu nad teatrem i dramatem, uwag o roli sportu oraz opisu różnych form życia społecznego od zwyczajów sympotycznych, przez obyczaje weselne i pogrzebowe, aż po rutynę dnia codziennego. Refleksje nad modlitwą i hymnem w greckiej teorii i praktyce literackiej pozwolą pokazać religijność starożytnych Greków, a namysł

nad językiem uświadomi rolę i znaczenie greki w basenie Morza Śródziemnego. Wykłady odnotowują także recepcję omawianych zjawisk w literaturze i kulturze nowożytnej, szczególnie polskiej.

prof. UAM dr hab. Monika Szczot
LITERATURA I KULTURA ANTYCZNA STAROŻYTNEGO RZYMU
(wykład kursowy, II sem., 30 godz., I rok 1°)

Wykłady spełniają rolę przewodnika po kulturze i literaturze starożytnego Rzymu. Ich zadaniem jest także prezentacja najważniejszych osiągnięć rzymskiego antyku w sferze kulturowej i cywilizacyjnej. Zajęcia koncentrują się głównie na wybitnych postaciach, których twórczość inspirowała autorów nowożytnych. Proponowane wykłady są więc różnorodne pod względem tematycznym. Dotyczą twórczości komediowej Plauta i Terencjusza, pieśni Katullusa i elegii poetów epoki augustowskiej. Pochylimy się także nad mowami Cyncerona, satyrami Horacego, Persjusza i Juwenalisa oraz twórczością Wergiliusza i Owidiusza. W czasie zajęć planowane są również wykłady poświęcone tematowi ogólnym, takim jak historia starożytnego Rzymu, rola teatru i igrzysk w życiu *Imperium Romanum*, religie świata rzymskiego, osiągnięcia cywilizacyjne starożytnych Rzymian i zwyczaj dnia codziennego.

WYKŁADY FAKULTATYWNE

prof. dr hab. Bogusław Bakula
SŁOWIAŃSKIE KONTROWERSJE W LITERATURZE, FILOZOFII I
MYŚLI SPOŁECZNO-POLITYCZNEJ OD KOŃCA XVIII WIEKU DO
POCZĄTKU XXI (EUROPA ŚRODKOWA I WSCHODNIA)
(wykład fakultatywny, II sem., 30 godz.)

Zajęcia są propozycją dla studentów wszystkich kierunków na WFPiK, szczególnie slawistyki, literatury powszechnej i polonistyki, zainteresowanych powstaniem i rozwojem refleksji nad Słowiańszczyzną w Czechach, Polsce, Rosji, Ukrainie, Słowacji i na obszarze Bałkan. Uczestnicy poznają istotę zjawisk takich jak: protoslawizm, słowianofilstwo, panslawizm, austroslawizm, ilyryzm, neoslawizm, słowiański neopoganizm, słowiański internacjonalizm, euroazjatyzm, słowiański nacjonalizm. Przegląd tych zjawisk poprzedzi prezentacja poglądów J. Kriżanięcia, M. Orbiniego i P. Chilendarskiego (w. XVII/XVIII). Główny nurt wykładu rozpocznie omówienie poglądów S. Staszica, W. Herdera, A. Mickiewicza, polskich słowianofilów (m.in. Zorian Dołęga-Chodakowski, J. Lelewel) i polskich filozofów romantycznych, a także pisarzy postromantycznych (M. Czajkowski, T. T. Jeż, J. I. Kraszewski). Zostaną również przedstawione dokonania słowackiej i czeskiej myśli słowianofilskiej w XIX wieku, m.in. J. Kollára, J. Šafarika, I. Štura, F. Palacky'ego; ukraińskiej myśli reprezentowanej przez Bractwo Cyryla i Metodego, Ruską Trójcę. Znaczny nacisk zostanie położony na imperialistyczne założenia rosyjskiej myśli słowianofilskiej i panslawistycznej w wieku XIX (A. Puszkina, A. Chomiakow, M. Danilewski, F. Tiutczew i inni). Polska myśl slawistyczna na przełomie XIX-XX zostanie przedstawiona przy przykładzie prac F. Konecznego, M. Zdziechowskiego oraz utworów poetów T. Micińskiego i S. Wyspiańskiego. Czeskie poglądy na kwestie słowiańskie będą reprezentować T. G. Masaryk i K. Kramář; niemieckie – F. Neumann, polskie - R. Dmowski, J. Piłsudski, ukraińskie – D. Doncow. Czeską literaturę słowianofilską w II połowie XIX wieku wykładowca przedstawi m.in. na przykładzie twórczości F. Čelakowskiego, S. Čecha, A. Jiraska, J. Vrchlickiego; literaturę słowacką na przykładzie twórczości M. Hurbana. W okresie międzywojennym 1918-1939 uwypuklona zostanie rola związków idei słowiańskiej z ideologią nacjonalistyczną

(D. Doncow, J. Stachniuk). Zostanie również przedstawiony słowiański nurt w sztuce plastycznej i muzyce od połowy XIX wieku do pierwszej połowy XX: T. Axentowicz, A. Mucha, Z. Stryjeńska, S. Szukalski, B. Musorgski, A. Moniuszko, A. Dvořák, L. Rogowski, K. Szymanowski, I. Strawiński. W wykładzie będą uwzględnione idee integracyjne słowiańskiej emigracji po II wojnie światowej (E. Beneš, M. Hodža, J. Giedroyc, A. Sołżenicyn) oraz ideologia wielkoruskiego nacjonalizmu po upadku Związku Sowieckiego (A. Prochanow, A. Dugin, rosyjski euroazjatyzm). Upadek idei słowiańskiej wzajemności w Europie Środkowej i na Bałkanach w latach 1968-1991. W finale wykładu zostaną podjęte kwestie neopoganizmu i jego związków z ideą słowiańską w Europie Środkowej oraz Wschodniej. W trakcie kursu studenci zostaną zapoznani z wybranymi tekstami literackimi, literaturoznawczymi, historycznymi politycznymi odnoszącymi się do problematyki zajęć. Zajęcia kończą się zaliczeniem z oceną. Obowiązuje treść wykładu oraz trzech wybranych lektur z podanego spisu.

dr Monika Błaszczak-Stachowiak
TEORIA KULTURY
(wykład fakultatywny, I sem., 30 godz.)

Zajęcia mają charakter wykładowy i zaznajamiają z wybranymi pojęciami współczesnej teorii kultury wypracowanymi na gruncie różnych teorii nauk humanistycznych oraz doskonałą umiejętności zastosowania tych pojęć i ich krytycznej analizy w interpretacji zjawisk kultury.

Student pozyskuje wiedzę i doskonali umiejętności z następującego zakresu problemów i zagadnień: status teorii w nauce o kulturze; teorie kultury a inne dziedziny wiedzy (psychologia, socjologia, etnologia etc.); teorie kultury wobec teorii literatury, teorii sztuki, teatrologii, filmoznawstwa etc.; rozumienie innych kultur; relacje między kulturą i władzą; kultura a struktura społeczna; kultura a układ wzorców znaczeniowych; kultura oralna, pisma, wizualna. Zajęcia mają na celu wprowadzenie studentów w problematykę historii kultury i antropologii kulturowej poprzez analizę sposobów wykorzystywania w refleksji naukowej takich głównych pojęć jak: styl kulturowy, obyczaj i zwyczaj, zachowanie, cywilizacja, wymiana, tożsamość kulturowa, święto, zabawa, normy i wzory zachowań, a także zagadnień takich jak plotka, odżywianie, szaleństwo, medycyna, dzieciństwo – co ma dostarczyć podstaw do samodzielnego teoretyzowania.

Wykład oprócz przedstawienia wybranych zagadnień będzie odwoływał się nie tylko do tekstów naukowych i tekstów kultury, ale także do licznych materiałów multimedialnych oraz zawierał elementy dyskusji.

prof. UAM dr hab. Paweł Graf
TEORIA LITERATURY DLA POCZĄTKUJĄCYCH I
ZAAWANSOWANYCH
(wykład fakultatywny, I sem., 30 godz.)

Teoria literatury jest dyscypliną z jednej strony fascynującą, z drugiej niełatwą. Poziom trudności zajęć będzie zależny od kompetencji jego uczestników, niemniej chodzi o to, by o trudnym mówić łatwo. Celem jest uzyskanie samoświadomości teoretycznej, rozumienie metajęzyka, rozwój myślenia teoretycznego. Program będzie skonkretyzowany po zapoznaniu się ze studentami, z ich zainteresowaniami i czymś, co można nazwać „teoretycznym czuciem”. W jego ramach będziemy analizować istotne podejścia teoretyczne obecne w naszej humanistycznej kulturze, konkretne propozycje myślowe wybitnych teoretyków, ważne kwestie sporne w ramach doświadczenia teoretycznego. Przykładowo (to tylko możliwe problemy) - zastanowimy się nad fenomenem koloru, psychoanalityczną koncepcją grzechu Adama i Ewy, pytaniem o co chodziło strukturalizmowi, doświadczeniem przejrzystości, pytaniem czym jest znaczenie tekstu, czym terażniejszość przedmiotu, czym myślenie historyzujące.

Zapraszam wszystkie osoby, które w rozmaity sposób interesują się teorią i myśleniem naukowym lub chcą je poznać. Zajęcia mają charakter wykładu z wypowiedziami studentów. Wykład objaśnia i uzupełnia zajęcia z teorii literatury oraz badań literackich.

prof. dr hab. Marta Karasińska
ILUSTROWANA HISTORIA TEATRU
(wykład fakultatywny, I sem., 30 godz.)

Wykład z historii teatru powszechnego obejmujący okres od starożytności do schyłku XIX w., przedstawiający podstawowe konwencje i estetyki sceniczne – teatr antycznej Grecji i Rzymu, symultaniczny teatr średniowiecza, komedię dell’arte, teatr szekspirowski i hiszpański teatr „złotego wieku”, teatr baroku i klasycyzmu, inscenizacje romantyzmu, scenę włoską i teatr plenerowy. Kluczem porządkującym „opowiadaną” i „pokazywaną” historię teatru są wzajemne relacje słowa dramatu, przestrzeni teatralnej i sztuki inscenizacji, czyli teatralne konteksty dzieła literackiego. Ważnym uzupełnieniem dla prowadzonego wywodu okazują się także zagadnienia społeczne – polityka, funkcjonowanie teatru w przestrzeni miasta,

edukacyjna rola sztuki teatru etc. oraz związki historycznych poetyk teatralnych z historią literatury, sztuki i architektury.

prof. dr hab. Marta Karasińska
SŁOWO, REŻYSER, AKTOR, SCENA
(wykład fakultatywny, II sem., 30 godz.)

Wykład obejmuje wybrane zagadnienia z historii i teorii inscenizatorów teatru I. poł. XX, sytuując omawianą problematykę m. in. w perspektywie wzajemnych związków dramatu i sztuki reżyserii. Teatrologiczna narracja prowadzi wśród głównych nurtów artystycznych XX wieku (naturalizm, symbolizm, ekspresjonizm, futurizm, dadaizm, awangarda) przykładając to, co literackie na doktryny i teorie sceniczne. Wśród szczegółowych zagadnień przedstawione zostaną sylwetki najważniejszych inscenizatorów teatru europejskiego XX wieku i ich teorie reżyserskie (Konstanty Stanisławski, Adolphe Appia, Gordon Craig, Wsiewołod Meyerhold, Erwin Piscator, Bertolt Brecht, Max Reinhardt, Antonin Artaud, artyści Bauhausu) a także fundamentalne dla współczesnego teatru i filmu metody i techniki aktorskie. Istotną ramą dla wykładu są elementy teorii teatru, związane m. in. z tzw. problemem „from page to stage”, a zatem koncentrujące się na relacjach dwóch interpretacji tekstu literackiego – filologicznej i teatralnej. W trakcie zajęć zaakcentowana zostaje powracalność podstawowych nurtów estetycznych. Jednym z zadań przedmiotu jest uwrażliwienie słuchaczy na pragmatyczny wymiar zastosowania wiedzy z zakresu historii teatru XX wieku niezbędnej w rozpoznawaniu zjawisk współczesnej sztuki scenicznej (np. w pracy reżysera, krytyka, odbiorcy współczesnego teatru).

prof. dr hab. Marta Karasińska
WSPÓŁCZESNE TEORIE I PRAKTYKI TEATRU
(wykład fakultatywny, I sem., 30 godz.)

Przedmiot łączy w sobie teorię teatru z elementami metodologii badań. Celem zajęć jest przedstawienie usytuowania teatru, w związku z jego interdyscyplinarnością, w obszarze metodologii różnych nauk. Wśród omawianych stanowisk badawczych znajdują się między teorie: fenomenologiczne, semiologiczne, przekładu, interpretacji, antropologiczne, socjologiczne, teoria gier, koncepcje teologiczne, performatyczne. W trakcie zajęć podkreślony zostaje wzajemny wpływ teatru i tzw. praktyk życia codziennego.

Naczelnym zadaniem przedmiotu jest nie tylko prezentacja szkół badawczych, ale także zaakcentowanie praktycznego wymiaru (np. w pracy reżysera, krytyka) wiedzy z zakresu teorii dzieła teatralnego.

Wykład łączy w sobie prezentację wybranych zagadnień z historii teatru powszechnego 2. poł. XX wieku i początku XXI wieku z elementami teorii teatru. Celem zajęć jest przedstawienie usytuowania teatru, w związku z jego interdyscyplinarnością, w obszarze różnych dyscyplin naukowych (filologicznych, filozoficznych, kulturoznawczych, socjologicznych, antropologicznych), artystycznych i społecznych. W trakcie zajęć podkreślony zostaje wzajemny wpływ teatru i tzw. praktyk życia codziennego. Wśród szczegółowych tematów, poza omówieniem wybranych stanowisk teoretycznych, znajdują się także otwierane ich kluczem egzemplifikacje konkretnych zjawisk teatralnych – m. in. widowisk performatywnych, teatru politycznego, city site specific, teatru alternatywnego, dokumentalnego, etc.

Naczelnym zadaniem przedmiotu jest nie tylko prezentacja faktów historycznoteatralnych, i stanowisk badawczych, ale także zaakcentowanie praktycznego wymiaru (np. w pracy reżysera, krytyka) wiedzy z zakresu teorii teatru.

dr hab. Justyna Kobus

GWARY POLSKIE

(wykład fakultatywny, I sem., 30 godz.)

Gwary to mowa środowiska oralnego, tzn. funkcjonującego w oparciu o tradycję ustną; przekazywane są z pokolenia na pokolenie, nie mają ujęć normatywnych, istniały przed językiem literackim, który z nich się wywodzi.

Wykład rozpoczniemy od omówienia podstawowych terminów – gwara, dialekt – i krótkiej charakterystyki dialektów polskich. Następnie zwrócimy uwagę m.in. na aspekt ochrony prawnej gwar jako niematerialnego dziedzictwa narodowego (paryska konwencja UNESCO z 2003 r.), na powiązania dialektologii z innymi naukami, przydatność wiedzy o zróżnicowaniu dialektalnym polszczyzny w pracy nauczyciela (także na genezę ”błędów logopedycznych” – odchylenia od normy artykulacyjnej warunkowane podłożem gwarowym). Będzie też mowa o stylizacji gwarowej w tekstach literackich oraz o przykładach literatury światowej na gwary polskie. W polu naszych zainteresowań znajdzie się także problematyka metodologiczna – metody badania gwar w różnych ośrodkach naukowych Polski, szczególnie w ośrodku poznańskim.

W trakcie wykładów odsłuchamy próbki nagrań mowy ludowej z różnych regionów Polski, zapoznamy się z fragmentami przekładów dzieł literackich na

gwary różnych regionów, zaprezentowane zostaną archiwalia związane z dialektologią poznańską.

prof. dr hab. Anna Krajewska-Stasiak

ESTETYKA LITERACKA

(wykład fakultatywny, I sem., 30 godz.)

Idea wykładu wyrasta z przekonania o konieczności wypracowania nowoczesnego dyskursu estetycznego (o charakterze transdyscyplinarnym, dającego możliwość porozumienia się między dyscyplinami, obejmującego zarówno sztuki wizualne, jak i obszary literackie), stworzenia ruchomej sieci pojęć estetycznych na miarę zjawisk i problemów współczesności.

Wykład dotyczy próby zaprezentowania zmian w rozumieniu istoty sztuki prowadzących do powstania estetyki performatywnej i antybinarnej. Omówione zostaną ewolucja i zakresy rozumienia pojęcia estetyki (estetyka dawniej i dziś), refleksji zostaną podane kategorie piękna (od piękna jako doskonałość przez ideę niedoskonałości, piękna jako blasku i fajerwerku), smaku (obszarów estetycznego ryzyka), przeżycia i doświadczenia estetycznego (aisthesis), tragizmu, absurdu (jako obszaru pogranicznego współczesnej estetyki), milczenia, niewyraźnego, pustki (estetyka braku, śladu, nieobecności), estetyki wobec problemów teoriopoznawczych (światła, szyby, lustra, lamy, świecey), kategorii amorficznych (kurz, popiół, rdza), powtórzenia i różnicy, dekonstrukcji jako problemu estetyki, sztuki jako dramatyzacji, pojęć plastycznych w literaturoznawstwie itp. przedstawione w ich rozumieniu historycznym i współczesnym, w związku praktyki teoretycznej i artystycznej, w połączeniu z doktrynami estetycznymi współczesności.

prof. UAM dr hab. Ewa Krawiecka

DUSZE ZWIERZĄT, SYMBOLIKA W KULTURZE

(wykład fakultatywny, I sem., 30 godz.)

Fascynujący i bogaty świat zwierząt od zawsze towarzyszył ludzkości. Celem wykładu jest zapoznanie z treściami dotyczącymi specyfiki symboliki zwierząt (także fantastycznych) w wybranych dziełach kultury. Zapoznanie z przykładami pochodzącymi z różnych epok i gatunków (literatura, sztuka itp) animalistycznej symboliki ukazuje różnorodną obecność motywu fauny w epokach i licznych gatunkach. Wykład wskaże przykłady wieloaspektowości interpretacji i zastosowań: od zwierząt mitycznych, fantastycznych, przez naturalistyczne i alegoryczne ujęcia aż po ruchy proanimalistyczne. . Poruszona zostanie także

problematyka z obszaru refleksji kulturowej dotycząca zagadnienia korelacji i opozycji natura - człowiek.

prof. dr hab. Katarzyna Kuczyńska-Koschany
ZARAZA JAKO METAFORA I JAKO CHOROBA
(wykład fakultatywny, II sem., 30 godz.)

prof. dr hab. Aleksander Wojciech Mikołajczak
ANTYK WIECZNE ŻYWE
(wykład fakultatywny, I sem., 30 godz.)

Proponowany cykl wykładów dotyczy rzeczowej recepcji grecko-rzymskiego dziedzictwa kulturowego w cywilizacji europejskiej. Oznacza to, że tematem rozważań będzie przekaz tradycji antycznej zawarty w przedmiotach, które przez tysiąclecia były jej nośnikami. Nie tyle chodzi jednak o rozważania dotyczące kultury materialnej, ile o rozpoznanie funkcji rzeczy w przekazie starożytnej tradycji: zwojów, kodeksów i innych artefaktów, a także nowych mediów i technologii. Dlatego metodologicznym odniesieniem będzie tu „zwrot ku rzeczom”, reprezentowany przez takich badaczy jak np. Bruno Latour czy Bjørnar Olsen. Ich wpisujące się w antropologię kultury podejście posłuży do nowego zdefiniowania recepcji antyku jako procesu mediacji, co pozwoli wyjaśnić fenomen żywotności motywów antycznych także w cywilizacji ponowoczesnej. Dominacja w niej mediów elektronicznych skłania bowiem do zastanowienia się, jak owe motywy funkcjonują w przestrzeni wirtualnej rzeczywistości, którą urzeczowiają nasze zmysły: wzrok, słuch, węch, smak i dotyk. Drugim zatem metodologicznym odniesieniem wykładów będzie „zwrot afektywny” obecny w dociekaniach np. Silvana Tomkinsa czy Briana Massumiego. Otwiera on nowoczesne badania nad recepcją antyku na spojrzenie kognitywistyczne, co pozwala zrozumieć mechanizmy zmysłowej percepcji grecko-rzymskiego dziedzictwa zawartego w materialnej rzeczywistości.

prof. UAM dr hab. Małgorzata Okulicz-Kozaryn
DZIEWIĘTNASTOWIECZNA FANTASTYKA NAUKOWA – TRADYCJE, INSPIRACJE, IDEE
(wykład fakultatywny, II sem., 30 godz.)

Wykład zaprezentuje szereg zjawisk literatury XIX stulecia (rozumianego szeroko) inspirowanych ówczesnym rozwojem nauki. W polu uwagi znajdują się

autorzy zafascynowani marzeniami o innych światach, kosmicznych podróżach, wynalazkach zmieniających bieg dziejów, nowych możliwościach człowieka. Jako bohaterowie wystąpią Mary Shelley, Edgar Poe, Camille Flammarion, Jules Verne, Herbert George Wells, Albert Robida, Auguste Villiers de L'Isle-Adam..., a obok nich Bolesław Prus, Jerzy Żuławski, Antoni Lange... Porządek narracji wyznaczą przede wszystkim tematy: idea wielości światów, podróżopisarstwo seleniczne, futurologia, perspektywy ewolucjonizmu i inne. W tle pojawią się – różnie dziś oceniane w historii nauki – teorie i hipotezy oraz zmieniająca się relacja pomiędzy nauką a literaturą i sztuką. Namysłowi poddana zostanie rola niektórych narzędzi i procedur badawczych w kształtowaniu się form literatury. Przedmiotem zainteresowania będą też specyficzne odmiany gatunkowe, powstałe na styku poszukiwań nauki i sztuki słowa, jak na przykład romans astronomiczny. Inaczej tematykę proponowanego wykładu można by określić tytułem: *Wiek XIX i poezja nauki*, ponieważ nawet w epoce zdominowanej przez scjentyzm nie brak objawów estetycznego nacechowania, poezjotwórczego potencjału naukowych eksploracji.

prof. dr hab. Anna Piotrowicz
TEORETYCZNE PODSTAWY KULTURY JĘZYKA
(wykład fakultatywny, I sem., 30 godz.)

Problematyka wykładu dotyczy szeroko rozumianej kultury języka w aspekcie teoretycznym, ale i pragmatycznym, gdyż w wypadku tego przedmiotu nie można owych aspektów rozdzielać. Wśród poruszanych tematów będą więc takie jak, przykładowo, podstawowe pojęcia z zakresu kultury języka, struktura współczesnej normy językowej, kryteria poprawności językowej czy postawy wobec języka, ale także – klasyfikacja błędów językowych, typy innowacji językowych, zmiany we współczesnej polskiej frazeologii bądź gwara miejska Poznania jako przykład normy potocznej regionalnej.

prof. UAM dr hab. Magdalena Piotrowska
WIDOWISKA
(wykład fakultatywny, I sem., 30 godz.)

Fakultet przeznaczony jest dla osób zainteresowanych problematyką widowisk; nie tylko przybliży rozumienie pojęcia, ale i pozwoli zastanowić się nad relacją widowisko – teatr – performans. Omówione zostaną zwłaszcza te modele widowisk, które stanowiły metakomentarz społeczny i wzmacniały wspólnoty. Takie ujęcie pozwoli prześledzić stałość, wariantywność lub zapośredniczenia form, a także dostrzec ich miejsce w obiegu literackim. Stąd też mowa będzie m.in.

o widowiskach kulturowych/ cultural performances, rytuałach, obrzędach, ceremoniach, świętach, karnawałach, pogrzebach. W ramach zajęć Studenci posługują się kategoriami opisowymi i interpretacyjnymi stosowanymi przez antropologię widowisk i performatykę (m.in. communitas, liminalność, dramat społeczny).

dr Nune Srapyan

**PIŚMIENNOŚĆ ORMIAŃSKA I JEJ OBECNOŚĆ W KULTURZE
POLSKIEJ**

(wykład fakultatywny, I sem., 30 godz.)

Proponowany cykl wykładów dotyczy piśmienności ormiańskiej i jej obecności w kulturze polskiej. Piśmienność i literatura od wieków pozwalały Ormianom mieszkającym w I Rzeczypospolitej zachować tożsamość religijną, kulturową i językową. W związku z tym pismo i książki zawsze towarzyszyły ich życiu w diasporze, stając się częścią ich narodowej tradycji i dziedzictwa kulturowego.

Zatem podstawowym tematem rozważań będzie pismo ormiańskie (historia stworzenia alfabetu ormiańskiego, zasada jego konstrukcji, układ, podejścia badaczy), język ormiański (rodzaje, dialekty, geografia), historia piśmienności ormiańskiej (paleografia, przybory pisemne), typografia (historia druckarstwa ormiańskiego, drukarni i najbardziej znani drukarzy, druckarstwo ormiańskie na ziemiach polskich, tematyka i zawartość starodruków ormiańskich, język starodruków ormiańskich).

KONWERSATORIA FAKULTATYWNE

prof. UAM dr hab. Bogusław Bakula

UTOPIA W LITERATURZE I MYŚLI FILOZOFICZNEJ

(konwersatorium fakultatywne, I sem., 30 godz.)

Zajęcia są propozycją dla studentów wszystkich wydziałów filologicznych na UAM zainteresowanych dziejami gatunku literackiego i jego związkami z europejską oraz azjatycką myślą filozoficzną, a także społeczno-polityczną i artystyczną. Kurs obejmuje najważniejsze teksty od „Państwa” Platona i „Polityki” Arystotelesa poczynając, poprzez europejską utopię renesansową (T. Moore, T. Campanella) oświeceniową (J. Swift, I. Krasicki), romantyczną (A. Mickiewicz, J. Słowacki, C. Saint-Simone), pozytywistyczną (CH. Fourier, Ch. Owen), modernistyczną (A. Lange, K. Čapek, A. Huxley, J. Zamiatin), socjalistyczną raz postmodernistyczną, zarówno polską jak i zachodnią. W programie uczestnicy zapoznają się również z wybranymi utopiami chińskimi i arabskimi I tysiąclecia n.e. (Konfucjusz, Lao Tsy, Al Farabi i inni, w wieku XX). Studenci prześledzą historię wariantów gatunkowych utopii (dystopia, antyutopia, itp.) w wieku XX i XXI na przykładzie tekstów literatury polskiej, rosyjskiej, czeskiej, niemieckojęzycznej, angielskiej, francuskiej, włoskiej i ich szczególnych związków z kinem oraz architekturą. Ważne będą odniesienia do tekstów filozoficznych (również politycznych) z poszczególnych epok, a także relacje zachodzące między tekstami literackimi w układzie historycznym jak też synchronicznym. Przedmiot ma charakter porównawczy oraz interdyscyplinarny. Zajęcia kończą się zaliczeniem z oceną.

prof. dr hab. Lidia Banowska
„POZNAJ SAMEGO SIEBIE”. CZYTANIE MITÓW I TRADYCJI
EUROPY
(konwersatorium fakultatywne, II sem., 30 godz.)

Konwersatorium będzie poświęcone, po pierwsze, poszerzeniu i pogłębieniu wiedzy o źródłach kultury europejskiej oraz wielkich tematach, mitach i postaciach kultury Śródziemnomorza, a także doskonaleniu umiejętności ich kulturowej interpretacji oraz analizy ich żywotności, oraz, po drugie, czytaniu literatury polskiej jako literatury europejskiej. Tym samym dane zjawisko najpierw oglądane będzie w jego postaci "źródłowej", a następnie - w jego polskich adaptacjach, przeróbkach, "przebraniach". Nawiązania do wielkich pojęć, tematów, postaci tworzących dziedzictwo Śródziemnomorza zostaną wybrane według klucza pytań i dylematów egzystencjalnych.

dr Monika Błaszczak-Stachowiak
ESTETYKA PRZESTRZENI
(konwersatorium fakultatywne, II sem., 15 godz.)

Zajęcia umożliwiają pozyskanie wiadomości o estetyce przestrzeni w różnych rozumieniach tego terminu oraz różnorodnej wiedzy z zakresu estetyki. Pozwalają na opanowanie podstawowej terminologii z omawianego zakresu w celu doskonalenia umiejętności analizy, interpretacji i wartościowania różnorodnych zjawisk estetycznych.

Warsztaty mają na celu zapoznanie studentów ze specyfiką badań nad przestrzenią z estetycznego i kulturoznawczego punktu widzenia. Zajęcia wprowadzają narzędzia i metody z zakresu antropologii, socjologii, teatrologii i historii sztuki.

Poruszane na zajęciach tematy obejmują zagadnienia przestrzeni miasta – jego planów, architektury, krajobrazu, ale i przestrzeni osobistej – proksemiki, kinezyki, w tym różnego typu dystansów, geopoetyki, pamięci, a także przestrzeni szeroko pojętej sztuki (teatr, galeria, muzeum, miejsca „nieteatralne”).

Celem zajęć jest przede wszystkim opanowanie podstawowej terminologii z zakresu estetyki przestrzeni oraz nabywanie zdolności do zastosowania jej w praktyce analitycznej, interpretacyjnej, zawodowej i życiowej.

Zajęcia mają charakter warsztatowy (wiele zadań praktycznych, jak np. Spacer zmysłowy), odwołują się do terenowej metody badań i kończą projektem badawczym dotyczącym wybranych zjawisk oraz problemów estetycznych i społeczno-kulturowych występujących w przestrzeni współczesnego miasta.

prof. UAM dr hab. Alina Borkowska-Rychlewska
SZEKSPIR ROMANTYKÓW POLSKICH
(konwersatorium fakultatywne, semestr II, 30 godz.)

Szekspir był dla romantyków jednym z najważniejszych przykładów literackiego i teatralnego uniwersalizmu oraz twórczej indywidualności. Zgodnie z tym przeświadczeniem w epoce romantyzmu wzmożło się zainteresowanie dramaturgią i poezją wielkiego Stratfordczyka i pomnożyły się interpretacje, niekiedy bardzo subiektywne, jego utworów. Przedmiotem proponowanych zajęć będzie romantyczna recepcja twórczości Szekspira oraz interpretacja dzieł polskich romantyków (kontekstowo również europejskich), którzy twórczością autora *Hamleta* wyraźnie się inspirowali. Interesować nas będą wypowiedzi teoretycznoliterackie i krytycznoliterackie na temat Szekspira (fragmenty wykładów i rozpraw Adama Mickiewicza, Maurycego Mochnackiego, Cypriana Norwida), korespondencja (listy Zygmunta Krasińskiego, Juliusza Słowackiego) i oczywiście literatura piękna (liryki, fragmenty prozy i dramaty Norwida, m. in: *Rzeczywistość*, *Białe kwiaty*, *Kleopatra i Cezar*, *Aktor*; dramaty Słowackiego: *Maria Stuart*, *Horsztyński*, *Balladyna*). W toku analiz i dyskusji spróbujemy odpowiedzieć na pytanie, w jaki sposób Szekspir prowokował romantyków do określania znaczeń najistotniejszych dla epoki pojęć, na przykład „romantyczności”, „tragizmu”, „fantastyki”, „ironii”.

prof. UAM dr hab. Alina Borkowska-Rychlewska, prof. dr hab. Marcin Gmys
ARCYDZIEŁA LITERATURY PIĘKNEJ W TEATRZE OPEROWYM
(konwersatorium fakultatywne, II sem., 60 godz.)

Konwersatorium dedykowane jest osobom zainteresowanym nie tylko literaturą piękną, ale również muzyką i teatrem operowym. Przedmiotem zajęć będzie wieloaspektowa analiza i interpretacja utworów dramatyczno-muzycznych inspirowanych arcydziełami literatury europejskiej, między innymi dramatami Szekspira (*Hamlet* Ambroise'a Thomasa, *Otello* i *Makbet* Giuseppe Verdiego, *Romeo i Julia* Charles'a Gounoda, *Burza* Thomasa Adesa, *Sen nocy letniej* Benjamina Brittena), wybitnymi dziełami z epoki preromantyzmu i romantyzmu (*Faust* Ferruccio Busoniego, *Eugeniusz Oniegin* Piotra Czajkowskiego, *Ernani* Giuseppe Verdiego) oraz utworami podejmującymi problematykę wywodzącą się z europejskich – antycznych i nowożytnych – mitologii (*Elektra* Richarda Straussa, *Tragedia florencka* Alexandra Zemlinsky'ego). Analiza, dokonywana z trojkiej perspektywy – literackiej (libretto), muzycznej (partytura) i teatralnej (inscenizacja)

– pozwoli uwypuklić wielorakie i szerokie konteksty: filozoficzne, estetyczne i kulturowe, w których można interpretować dzieło operowe. Zajęcia będą prowadzone przez literaturoznawcę i muzykologa, dzięki czemu ogląd wybranych utworów dramatyczno-muzycznych będzie uwzględniał ich wielopłaszczyznową przynależność zarówno do historii literatury, jak i historii teatru i muzyki.

Alexandra Cintron Jimenez

U.S. History Through Literature and Films

(konwersatorium fakultatywne, II sem., 30 godz.)

U.S. History Through Literature and Films serves as an introduction to U.S. history. The course focuses on immigration history in the United States. Throughout the semester, students will broaden their knowledge about U.S. culture and how immigration has shaped the country. Students will read a variety of essays and watch films to develop a deeper understanding.

mgr Małgorzata Czajkowski

ZACZAROWANY ŚWIAT MARKETINGU WYDAWNICZEGO

(konwersatorium fakultatywne, II sem., 30 godzin)

Zajęcia będą prowadzone w formie mini wykładów, warsztatów, case study, przy użyciu metodą Design Thinking.

Cykl zajęć obejmie zagadnienia z zakresu marketingu wydawniczego:

- Dowiemy się jakie są cechy charakterystyczne marketingu wydawniczym
- Dowiemy się jaka jest struktura organizacyjna i zadania w dziale marketingu w wydawnictwie
- Opracujemy przykładowe kampanie marketingowe dla wybranych tytułów
- Poznamy różnice w promocji książki dla dzieci i dorosłych czytelników
- Dowiemy się jak zaplanować i zorganizować spotkanie autorskie
- Poznamy i ocenimy kanały promocji książek
- Zastosujemy metodę Design Thinking dla stworzenia portretu czytelnika wybranych tytułów
- Zaprojektujemy materiały marketingowe: zakładkę, ulotkę, katalog, materiały targowe
- Poznamy narzędzia promocji handlowej w branży wydawniczej
- Jakie są insigthy poszczególnych grup czytelników i jaki rodzaj reklamy do nich kierować

- Dowiemy się na czym polega Influencer marketing w wydawnictwie: współpraca z blogosferą, utrzymywanie relacji z recenzentami, pozyskiwanie i utrzymywanie relacji, analiza jakościowa-ilościowa profili, stopień zaangażowania fanów, statystyki Instagram, Facebook oraz Google Analytics).

prof. UAM dr hab. Krzysztof Gajda

PROTEST SONG. HISTORIA – POETYKA – TERAŹNIEJSZOŚĆ

(konwersatorium fakultatywne, I sem., 30 godz.)

Historia muzyki popularnej pozwala traktować jako protest songi bardzo różne utwory, w których nie jest warunkiem koniecznym wyraziste zaangażowanie polityczne. W społecznej rzeczywistości nierzadko na równi waży intencja autorska stworzenia takiego utworu, jak praktyka odbioru, która kreuje go na song artykułujący poglądy zbiorowości. Mówimy wszak o zjawisku niejednorodnym, z pogranicza kultury (popularnej), socjologii, polityki, nie zapominając o mechanizmach rynkowych, strategiach komunikacyjnych czy medialnych. Zazwyczaj mówi się tak o utworach, które powstając w szczególnej sytuacji społecznej, rodzą się jako pieśni protestu, mając na celu obronę słabszych i tak są traktowane przez tysiące lub miliony odbiorców. Po dekadach marazmu w kwestii społecznego zaangażowania artystów piosenki, ostatnie lata, obfitujące w społeczne napięcia, przyniosły wiele powodów do odświeżenia formuły protest songu. Proponowane przeze mnie zajęcia fakultatywne mają traktować o tradycji gatunku, wyróżnikach poetyki oraz aktualnych realizacjach formuły pieśni protestu.

prof. UAM dr hab. Agnieszka Gajewska

EKOLOGIA I FEMINIZM W BADANIACH LITERACKICH

(konwersatorium fakultatywne, II sem., 30 godz.)

Na zajęciach omówimy podstawowe pojęcia związane z ekokrytyką i przyjrzymy się związkom literatury i środowiska naturalnego. Pierwszy blok zajęć poświęcony zostanie artykułom i książkom teoretycznym, drugi – krytycznej interpretacji utworów literackich. Przyjrzymy się szczegółowo fikcji spekulatywnej (m.in. science fiction, fantasy, retrofuturyzmowi) i przeanalizujemy sposoby ukazywania w niej klęski ekologicznej, efektu cieplarnianego i ewolucji.

dr hab. prof. UAM Magdalena Graf

ONOMASTYKA TEKSTU I DYSKURSU

(konwersatorium fakultatywne, I sem., 30 godz.)

Proponowane zajęcia poświęcone będą zagadnieniom związanym z formowaniem i funkcjonowaniem polskiego systemu onimicznego w jego aspekcie uzualnym oraz szeroko rozumianym kontekście kulturowym. W ich trakcie poddamy obserwacji trzy podstawowe obszary obecności nazw własnych, wynikające z interdyscyplinarnego charakteru badań onomastycznych. Są to: człowiek i jego otoczenie (**onomastyka uzualna**), rozwój cywilizacyjny i działalność kulturotwórcza człowieka (**onomastyka kulturowa**), tekst literacki (**onomastyka literacka**).

Wybrane zagadnienia:

- Istota nazywania - czy nazwy własne mają znaczenie?
- Onim i jego granice – system proprialny i apelatywny; onimizacja, apelatywizacja, transonimizacja.
- Funkcje nazw własnych.
- Tworzenie polskiego systemu antroponimicznego – motywacja, etapy rozwoju, modele polskich nazwisk, czynniki wpływające na modę imienniczą, zmiany imion i nazwisk (uwarunkowania wewnątrz- i zewnątrzjęzykowe).
- Przewisko, pseudonim, nick... – antroponimia wobec przemian społecznych i technologicznych.
- Nazwy firm i produktów – chrematonim jako element kampanii marketingowej.
- Gry onimiczne w tekstach reklamowych.
- Nazwy miasta – nazwy w mieście: ujęcie językoznawcze (czynniki kształtujące i destabilizujące system nazewnictwa miejskiego, onimiczną tożsamość miasta, potoczne nazewnictwo miejskie).
- Nazwy miasta – nazwy w mieście: ujęcie kulturoznawcze (miasto globalne i peryferyjne, narracje miejskie, kategoria nie-miejsca).
- Onomastyka literacka – różnice między funkcją nazwy w rzeczywistości pozatekstowej i w utworze literackim.
- Miasto i jego nazewnictwo w utworze literackim (na przykładzie literackich obrazów Poznania).

prof. UAM dr hab. Paweł Graf
ZROZUMIEĆ AWANGARDE
(konwersatorium fakultatywne, I sem., 30 godz.)

Nigdy wcześniej, ani nigdy później literatura i sztuka nie wspięły się na takie wyżyny intelektualne jak w czasie awangardy. Czyni to dzieła tego czasu czymś trudnym w odbiorze, często uważa się je za kompletnie nierozumialne i odrzuca. Tymczasem awangardę można – po prostu – zrozumieć i przeżyć autentyczny zachwyt niefiguratywnym malarstwem, dodekafoniczną muzyką, literaturą z awangardowej półki. Na zajęciach w kolejnych odciskach zajrzyśmy do warsztatu twórczego dadaistów, kubistów, surrealistów, futurystów, ekspresjonistów i konstruktywistów. Zapytamy o zmiany w mechanizmach widzenia i rozumienia, które zostały zainicjowane przez awangardę.

Zajęcia mogą zainteresować wszystkich, którzy cenią sobie kulturę, literaturę i sztukę XX wieczną.

prof. UAM dr hab. Wojciech Hamerski
ROMANTICISM AND POPULAR CULTURE
(konwersatorium fakultatywne, I sem., 15 godz.)

The aim of the course is to familiarize students both with masterpieces of Polish Romanticism (put in a comparative context) and multiple references to the influential Romantic movement in later literature, films etc. with a special emphasis laid on popular culture.

The relation between Romanticism and popular culture can be examined on two levels. First of all, the course addresses the question of how popular culture originated in the early 19th century (during the Romantic period) and how it was developing later on. Another objective is to explore the influence of Romantic and post-Romantic aesthetics and ideas on contemporary culture: literature, theatre, films. Literature of the Romantic period is, as Maria Janion, a renowned scholar, stated, “the basic paradigm of modern Polish culture”. It is said that in each Polish home there are at least three books: The Bible, Adam Mickiewicz’s Pan Tadeusz and Henryk Sienkiewicz’s The Trilogy. It is believed that the epic poem by Mickiewicz fully embodies Polishness, and the popular series of historical novels by Sienkiewicz presents a strongly romanticised view of the past. The proposed course will help to understand the importance of the Romantic movement to Polish culture.

Romanticism has profoundly affected modern Polish culture (including popular culture), but the attitude of the greatest Romantic poets towards pop culture was ambiguous. Socio-political and industrial revolutions at the turn of the 19th century significantly expanded the circle of readers (the rise of bourgeois culture) and improved technologies of transmitting ideas, opinions, styles and fashions (e.g. railways, rotary printing press). Due to historical circumstances, however, Polish

postpartition literature was guided primarily by the aesthetics of the sublime, supported the ideal of the national bard, and had little interest in art as a form of entertainment. Since then the Romantic paradigm has been repeatedly confirmed or undermined: the aim of the course is to present Romanticism as the subject of permanent dispute.

dr Krzysztof Hoffmann

PISZ PISMO! OD CZASOPISM AWANGARDY DO AWANGARDOWYCH CZASOPISM. ZAJĘCIA MIĘDZYUNIwersYTECKIE – UJ/UŚ/UAM (konwersatorium fakultatywne, II sem., 30 godz.)

Czasopisma awangardy i ich historie:

- sieciowy model badań nad awangardą (periodical studies) oraz awangardowy networking (grupy, współprace, projekty wieloautorskie, kolektywne pisarstwo);
- czasopismo jako platforma informacyjno-propagandowa (polityka manifestu, rewolucja pozaliteracka [przypadek „Miesięcznika Literackiego” i konkursu na reportaż]
- „redaktorzy bezczelni”: Tadeusz Peiper i jego „Zwrotnica”
- czasopismo jako obiekt estetyczny: typografia funkcjonalna, fotografia awangardowa, słowoplastyka, radykalny dizajn, intermedialność [przypadek „Mixed Media” i Fluxusu].
- Awangardowe podziemie
 - historia małych czasopism eksperymentalnych (ziny, efemerydy)
- Neawangardowe podziemie i polityka DIY
 - bogactwo małych czasopism eksperymentalnych (*little magazines*, ziny, czasopisma asamblażowe, efemerydy);
 - poetyka/polityka DIY: fenomen feministycznego dizajnu [*Kartka papieru to pole bitwy* Szydłowskiej] i Riot Grrrl;
 - typografia eksperymentalna (Pierre Di Sciullo, Peter Bilak)
- Współczesny rynek
- Pisz pismo! – warsztaty tworzenia makiety awangardowego czasopisma

dr Wojciech Hofmański

GRAMATYKA OPISOWA JĘZYKA POLSKIEGO (DLA CUDZOZIEMCÓW-STYPENDYSTÓW) (konwersatorium fakultatywne, I-II sem., 60 godz.)

Fakultatywny kurs gramatyki opisowej języka polskiego dla zagranicznych studentów studiów polonistycznych i polonoznawczych przebywających na UAM w ramach wymian międzynarodowych oraz studentów-cudzoziemców będących słuchaczami stacjonarnych studiów niepolonistycznych na WFPIK UAM (grupa niedostępna studentów filologii polskiej jako obcej UAM).

dr Marcin Jauksz

CINEMATOGRAPHIC DOORS TO NINETEENTH-CENTURY LITERATURE (konwersatorium fakultatywne, II sem., 30 godz.)

Week 1: On theory of film adaptation. An Introduction; Week 2-3: Frankenstein and modernity. The threads and plots of time. Week 4-5: Realms of the Incredible: Edgar Allan Poe’s stories and their film adaptations; Week 6: “Great Expectations” and disappointments Week 7: From Pip to Harry Potter. Alfonso Cuarón, the Film Industry and the schemes of adaptation; Week 8: “Henrik Ibsen and the Birth of Modernism”. Week 9: Ibsen, Miller, McQueen and heresies of their times. Week 10: Greater Expectations? Self made hero and the map of Polish myths Week 11: Wojciech Jerzy Has’s The Doll or how to modernize the realist novel Week 12: Wonderlands? Following Cinematographic Rabbits; Week 13: “Curiouser and curiouser...” Tim Burton vs. Jan Švankmajer; Week 14: From romanticism to modernism. Case studies. Week 15: The End: F. F. Coppola’s “Apocalypse Now and J. Conrad’s Heart of Darkness

dr Marcin Jauksz

BOYHOODS AND GIRLHOODS. THE IMAGES OF GROWING UP IN THE CO... (konwersatorium fakultatywne, II sem., 30 godz.)

On one hand – Richard Linklater’s recent masterpiece: Boyhood, on the other, positioned as a system of mirrors – the most prominent and interesting films of the past twenty years concerned with the topics of growing up and coming of age. The course will be an engaging experience of reading through visual codes of growing up in modern cinema and television and some literary projects dealing with the theme. Various film poetics developed by industry beginners as well as by long cherished film authors in the context of cultural, social and political changes of the past two decades will offer an interpretative challenges that we will take on together

in class or that participants will deal with individually within the projects of their choosing.

The course will be a chance:

- to analyze films of the most prominent contemporary creators;
- to get acquainted with the promising beginners in the film industry of the first two decades of the twenty first century;
- to recognize selected nations unique film traditions and aesthetic sensibilities reflected in the contemporary filmmaking;
- to learn to perceive the works of art in the cultural, social and political context;
- to practice intertextual reading as a means of fuller exploration of a theme or a motif in the contemporary cinema;
- to immerse oneself into the books and films like Jon Krakauer's and Sean Penn's Into the Wild, Jan Komasa's Szkoła samobójców, Phoebe Gloeckner's The Diary of a Teenage Girl, Daniel Clowes' and Terry Zwigoff's Ghost World, Stephen Chbosky's The Perks of Being a Wallflower, Sally Rooney's Normal People and its TV adaptation (among others).

dr Marcin Jauksz

MASTERPIECES OF POLISH LITERATURE

(konwersatorium fakultatywne, I sem., 30 godz.)

Module aims:

- acquainting the students with the masterpieces of Polish literature connected with reference to the general context of historical and cultural change;
- improving of analytical and interpretative skills with a particular stress on historical specificity of texts, comparative approach and evaluation of literary works;
- practicing of usage of historical and aesthetic categories;
- seeking proficiency in using such categories as an author's biography, literary era (with a stress put on Polish literary periodization), literary current, style, genre, aesthetic terms (irony, grotesque, tragedy, realism, symbolism, expressionism etc.)
- practicing of unassisted oral presentations and written papers in English.

Course learning content:

- Polish masterpieces in historical context
- The criteria allowing to distinguish a masterpiece in literature
- Literary currents, conventions, genres and types of literature in a culture

- A work of art as a carrier of certain values and worldviews and the essential element in a tradition
- A work of art as a source of historical knowledge and history as a context for interpretation of a literary work.
- An author's biography and interpretation of his work
- Adaptations and paraphrases of a literary work as ways of its presence in the social consciousness

prof. Piotr Kilanowski (Katedra Polonistyki Uniwersytetu Federalnego Parany w Kurytybie, Brazylia)

ANALIZA I INTERPRETACJA TEKSTU POETYCKIEGO W ŚWIETLE PRAKTYKI PRZEKŁADU

(konwersatorium fakultatywne, I sem., 30 godz. w programie MsTeams)

Niniejsze konwersatorium stawia sobie za cel przybliżenie warsztatu tłumacza literackiego. Poczynając od dyskusji na temat wyboru autorów i utworów, poprzez ich analizę i interpretację, proponuję namysł nad obieraniem strategii translatorskich i zastosowaniem technik przekładu. Zajęcia będą miały charakter konwersatoryjno-warsztatowy: proponuję wspólną analizę i interpretację wybranych utworów i przedstawienie wyzwań przekładowych w nich zauważonych. Będziemy pracować głównie (ale nie jedynie) na przykładach tłumaczeń poezji polskiej na brazylijski język portugalski i poezji brazylijskiej na polski. Pośród twórców, których utwory będziemy czytać znajdują się Zbigniew Herbert, Wisława Szymborska, Czesław Miłosz, Jerzy Ficowski, Tadeusz Różewicz, Stanisław Lem, Aleksander Wat, Władysław Szlengel, Anna Świrszczyńska, Krystyna Dąbrowska, Irit Amiel, Paulo Leminski, Carlos Drummond de Andrade, Cecília Meireles, Manuel Bandeira i inni. Wspólne poszukiwanie odczytań, rozwiązań i odpowiedzi oraz uczenie się od siebie nawzajem stanowią założenie proponowanego konwersatorium.

prof. Piotr Kilanowski (Katedra Polonistyki Uniwersytetu Federalnego Parany w Kurytybie, Brazylia)

TŁUMACZ JAKO CZYTELNIK, TŁUMACZ JAKO WSPÓLAUTOR (konwersatorium fakultatywne, II sem., 30 godz. w programie MsTeams)

Niniejsze konwersatorium stawia sobie za cel namysł nad rolą tłumacza w tworzeniu tekstu literackiego i praktyczne zastosowanie tych refleksji. Poprzez wspólną analizę i interpretację oryginałów wierszy i porównania ich tłumaczeń na różne języki (n.p. angielski, hiszpański, portugalski, rosyjski, francuski, niemiecki,

włoski) będziemy obserwować strategie i techniki translatorskie, po to aby w drugiej części zajęć odbyć warsztaty z tłumaczenia poetyckiego. Wspólne poszukiwanie rozwiązań i odpowiedzi oraz uczenie się od siebie nawzajem są założeniem proponowanych warsztatów analityczno-przekładowych.

mgr Dariusz Klechowski
PROMOCJA POLSKIEJ KULTURY I NAUKI NA ŚWIECIE W XXI WIEKU. IDEE, KONCEPCJE I PRAKTYCZNE REALIZACJE
(konwersatorium fakultatywne, I sem., 30 godz.)

Proponowane przeze mnie zajęcia są kierowane do osób, które w przyszłości chciałyby zostać menedżerami kultury oraz wszystkich, których interesują mechanizmy popularyzacji - promocji polskiej kultury i nauki za granicą. W przygotowaniu konwersatorium wykorzystuję moje doświadczenie zawodowe i wiedzę z wykonywanej pracy menedżera kultury, m.in. w Instytucie Adama Mickiewicza i Instytucie Polskim w Moskwie. W ostatnich 20 latach powstało wiele różnych strategii i koncepcji prezentacji polskiej kultury za granicą. Część zajęć będzie poświęcona przedstawieniu tychże koncepcji, przyjrzeniu się ich praktycznym realizacjom oraz próbie oceny efektów, jakie zostały dzięki nim uzyskane. Będzie więc trochę historii budowania polskiej marki w świecie poprzez kulturę.. Zapoznamy się z funkcjonowaniem instytucji powołanych do promocji polskiej kultury za granicą (m.in. Instytut Adama Mickiewicza, Instytuty Polskie, Instytut Książki, Polski Instytut Sztuki Filmowej czy Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej) i wybitnymi kreatorami – promotorami marki polskiej kultury na świecie. Zaznajomię również słuchaczy z działaniem tzw. marketingu kultury.

W ideę fakultetu wpisany jest aktywny udział studentów. Na zajęciach zaprezentowane zostaną konkretne realizacje projektowe (np. sezony polskiej kultury we Francji, Izraelu i Rosji, Polska Year, Program Kulturalny Polskiej Prezydencji w Radzie Europy 2011, Projekt Azja, portal culture.pl, Program Translatorski Instytutu Książki), które będą analizowane i oceniane przez uczestników fakultetu. Studenci będą mogli także zaprezentować swoje warianty omawianych projektów. W części typowo warsztatowej, która będzie stanowiła punkt kulminacyjny zajęć studenci będą mieli za zadanie przygotować własną propozycję projektu z wybranej dziedziny sztuki do realizacji w wybranym kraju świata. Multimedialne prezentacje będą omawiane na ogólnym forum przez uczestników fakultetu.

mgr Mateusz Kłosowski
BOLESŁAW LEŚMIAN – DRAMATURG WYOBRAŹNI
(konwersatorium fakultatywne, I sem., 30 godz.)

Twórczość Bolesława Leśmiana niezmiennie intryguje, porusza i skłania do refleksji, zapraszając do ponownej lektury. Zajęcia zbudują więc przestrzeń do namysłu oraz wymiany myśli nad wybranymi utworami, zagadnieniami, problemami czy kontekstami interpretacyjnymi dorobku autora *Łąki*. Przedmiotem zainteresowania pozostanie nie tylko poezja, ale i dramat oraz proza, a także szkice literackie – znane, nieznanne lub zapomniane. Dramaturgia jako rama metodologiczna wyznaczy nowe spojrzenie zarówno na wybrane aspekty tej twórczości, jak i jej analizy. Równie ważnym punktem odniesienia będzie filozofia. Twórczy namysł nad poetycką wyobraźnią ma pobudzić wyobraźnię czytelnicy, która poprzez konceptualizację doświadczenia lekturowego stanie się wyobraźnią badawczą. Do udziału w zajęciach najserdeczniej zapraszam miłośników podróży w Leśmianowskie (za)światy oraz początkujących poszukiwaczy poetyckich przygód.

dr hab. Justyna Kobus
WIELKOPOLSKI ROK OBRZĘDOWY
(konwersatorium fakultatywne, I sem., 30 godz.)

Tematyka zajęć oscyluje wokół pojęcia roku obrzędowego, głównie w odniesieniu do kultury ludowej (choć nie tylko) i jej przeobrażeń pod wpływem rozmaitych czynników. W przeżywanie roku obrzędowego wpisuje się również tzw. obrzędowość rodzinna oraz przesady – te ostatnie, współcześnie, zostały pozbawione związku z tradycją, z której bezpośrednio się wywodzą.

Fakultet ma na celu zapoznanie słuchaczy z mniej i bardziej znanymi obrzędami polskimi, łącznie z tymi, które już nie są praktykowane jak i tymi, które są rekonstruowane. Odsłuch oryginalnych nagrań z eksploracji terenowych pozwoli zwiększyć wiedzę na temat postrzegania tradycyjnych zachowań przez dawnych i współczesnych mieszkańców wsi i małych miast. Zestawienie „tradycyjnych” przekazów z tekstami kultury masowej umożliwi przeprowadzenie analizy przeobrażeń omawianych wątków. Zajmiemy się także wskazaniem elementów wspólnych w różnych regionach Polski, niekiedy nawet szerzej – uwzględnimy tło słowiańskie. Niektóre elementy tradycji swoimi początkami sięgają krajów europejskich (zachód, południe), a nawet dalekiej Azji – sprawdzimy jakie to elementy polskiej obrzędowości. Przyjrzymy się czynnikom wpływającym na zanik

pewnych zachowań kulturowych oraz tym, które sprzyjają trwaniu tradycyjnych zwyczajów, obrzędów i przesądów.

Kultura niematerialna to również język, który w tym wypadku łączy omówienia etnograficzne z dialektologicznymi. Z tego też względu, słuchacze będą mieli okazję poznać język mieszkańców wsi barwnie opisujących lokalne święta, wierzenia i przesady (ujęcia słownikowe, atlasowe, dokumenty fonograficzne).

dr Marcin Kuźmicki
NAJSTARSZY JĘZYK SŁOWIAŃSKI
(konwersatorium fakultatywne, I sem., 30 godz.)

Studenci zapoznają się z pierwszym literackim językiem słowiańskim. Znajomość podstaw tego języka umożliwia rekonstrukcję prasłowiańskiego języka, który był przodkiem wszystkich obecnych języków słowiańskich. Studenci dzięki zajęciom poznają elementy historii wybranych języków słowiańskich, co umożliwi im lepiej zrozumieć wspólne dziedzictwo językowe, ale także zrozumieć mechanizmy różnicujące poszczególne słowiańskie grupy językowe. Zapoznają się również z najdawniejszymi tekstami słowiańskimi oraz alfabetami stanowiącymi dla wybranych języków słowiańskich element ich tożsamości.

prof. UAM dr hab. Katarzyna Lisiecka
ARCYDZIEŁA EUROPEJSKIEGO DRAMATU I TEATRU XVIII WIEKU
(MARIVAUX, GOZZI, GOLDONI, GOETHE, SCHILLER)
(konwersatorium fakultatywne, II sem., 30 godz.)

Zajęcia mają na celu zapoznanie studentów z najważniejszymi osiągnięciami europejskiego teatru i dramatu XVIII wieku. Uwzględniając osiągnięcia i uwarunkowania różnych typów teatru (model rokokowy, dell'arte, oświeceniowy, klasyczny i preromantyczny) zajmiemy się wspólną analizą wybranych arcydzieł dramatycznych Marivaux, Gozziego, Goldoniego, Goethego i Schillera i ich szerokim oddziaływaniem na kulturę i sztukę. Będzie nas interesować strategia dramaturgiczna tych dzieł teatralnych, ich tło społeczno-kulturowe, a także siła ich uniwersalnego przekazu, która sprawia, że są one ważne także dla współczesnego czytelnika i widza.

prof. UAM dr hab. Katarzyna Lisiecka
LIBRETTOLOGIA. TEATRALNE ASPEKTY OPERY
(konwersatorium fakultatywne, I sem., 30 godz.)

Celem zajęć jest bliższe zapoznanie się ze specyfiką libretta i jego teatralnym potencjałem przedstawieniowym. Na przykładach wybranych oper omówimy różne konteksty historii teatru operowego, przyjrzymy się strategiom dramaturgicznym poszczególnych dzieł i ich współczesnym inscenizacjom, a także zastanowimy się nad literackim potencjałem libretta jako formy dramatycznej, stanowiącej architektoniczną podstawę operowych arcydzieł. Omówimy m.in. *Orfeę* Monteverdiego, *Czarodziejski flet* Mozarta, *Fidelia* Beethovena, *Traviatę* Verdiego, *Tristana i Izoldę* Wagnera, a także opery dwudziestowieczne i ich libretta, m.in. *Salome* Straussa, *Wozzecka* Berga. Na zajęciach zapoznamy się z inscenizacjami omawianych oper.

dr Lucyna Marzec
LEKTURY TEORETYCZNE
(konwersatorium fakultatywne, II sem., 30 godz.)

Zajęcia dla osób, które pragną przygotować się do samodzielnej lektury tekstów szeroko pojętej humanistyki i chcą ćwiczyć myślenie teoretyczne. Będziemy omawiać prace klasyczne oraz najnowsze, metodologicznie zróżnicowane, na średnim poziomie trudności.

dr Lucyna Marzec
INTERDYSCYPLINARNOŚĆ W PRAKTYCE
(konwersatorium fakultatywne, II sem., 30 godz.)

Zajęcia oparte na metodzie PBL (nauczanie oparte na rozwiązywaniu problemów) łączą elementy warsztatów edytorskich, biografistyki, dokumentalistyki, zajęć z historii komunikacji, historii relacji społecznych oraz interpretacji literatury. Ramy warsztatów wyznacza realizowany przeze mnie projekt badawczy – edycja kilkudziesięciu listów niepiśmiennej (sic!) służącej i Kazimiery Hłakowiczówny, jednak ich zasadniczym celem jest kształcenie autorefleksji, zdolności pracy samodzielnej i w grupie, nade wszystko umiejętności rozwiązywania konkretnych, praktycznych problemów, które wymagają integracji wiedzy z różnych dziedzin oraz dzielenia się różnymi umiejętnościami podczas pracy zespołowej. Brak wymagań wstępnych.

dr Paulina Michalska-Górecka
POLSKIE SŁOWA KLUCZE
(konwersatorium fakultatywne, I sem., 30 godz.)

Zajęcia fakultatywne *Polskie słowa klucze* są poświęcone słowom i wyrażeniom nierozzerwalnie związanym z polską kulturą. Są to symbole czytelne dla każdego Polaka. Dotyczą one zarówno dawnych czasów (np. *Polacy nie gęsi*), jak i czasów bardziej współczesnych (np. *jestem za, a nawet przeciw*), poza tym poszczególnych regionów (np. *Kresy*) i miast (np. *Warszawa*), jedzenia (np. *chleb i sól*), przyrody (np. *żubry, wierzba płacząca*) itp.

dr Paulina Michalska-Górecka, prof. UAM dr hab. Błażej Osowski
JĘZYKOWO-KULTUROWE ASPEKTY POGRANICZA. ZIEMIA CZŁUCHOWSKA
(konwersatorium fakultatywne, II sem., 30 godz.)

Zapraszamy do udziału w kolejnej edycji zajęć fakultatywnych zatytułowanych „Językowo-kulturowe aspekty pogranicza”. Tym razem wybieramy się na pogranicze wielkopolsko-pomorsko/kaszubskie – do pięknego Człuchowa, by poznać język i kulturę jednego z regionów tzw. ziem odzyskanych.

Zajęcia składają się z dwóch modułów – stacjonarnego i wyjazdowego. Część stacjonarna odbywa się w Poznaniu i ma postać zajęć konwersatoryjnych, na których poznajemy historię i kulturę (ze szczególnym uwzględnieniem aspektu językowego) regionu od strony teoretycznej. Moduł wyjazdowy to warsztaty, w czasie których doświadczymy Ziemi Człuchowskiej już nie teoretycznie, lecz na własnej skórze. Warsztaty odbędą się pod koniec semestru (zazwyczaj wyjeżdżaliśmy na 4 dni na przełomie maja i czerwca). Postaramy się o dofinansowanie kosztów takich jak przejazd i nocleg. Ze względu na wyjazd zajęcia nie odbywają się co tydzień.

Fakultet jest adresowany do studentów wszystkich roczników, którym bliskie są zagadnienia językoznawcze ujmowane w szerokim kontekście kulturowym.

prof. dr hab. Błażej Osowski
GEOGRAFIA JĘZYKOWA
(konwersatorium fakultatywne, I sem., 30 godz.)

Celem zajęć jest prezentacja podstawowych terminów dialektologicznych, cech gwarowych oraz zagadnień teoretycznych. Problematyka dialektologii polskiej umieszczona zostaje w kontekście słowiańskim, a kwestie współczesna na tle

historycznym. Przykładowe tematy zajęć to: dzieje gwar i polskiego języka literackiego, kaszubszczyzna - od dialektu do języka, metody zbierania i archiwizowania materiału, polskie i słowiańskie atlasy językowe, wybrane aspekty kultury ludowej. Lista tematów nie jest zamknięta i może ulec dostosowaniu do zainteresowań uczestników.

prof. UAM dr hab. Magdalena Piotrowska
(NIE)PEŁNOSPRAWNOŚĆ – TEATR – PERFORMANS
(konwersatorium fakultatywne, II sem., 30 godz.)

Fakultet przeznaczony jest dla osób zainteresowanych problematyką niepełnosprawności (*disability studies*). Odwołanie do różnorodnych kontekstów pozwoli analizować temat w odniesieniu do współczesnego teatru i performansu, prześledzić proces otwieranie przestrzeni publicznej i wzmoczoną refleksję o reprezentacji odmienności (psycho)fizycznej w kulturze [np. freak shows; cielesność (nie)normatywna; wykluczenie i stygmatyzacja]. Obok zagadnień teoretycznych i praktycznych, mówiących o sposobach uobecnienia niepełnosprawności; miejsca i roli, obecne będą też rozważania dotyczące narzędzi, języka czy estetyki. **Omówione zostaną również i inne zagadnienia (sztuka tworzona przez osoby niepełnosprawne; niepełnosprawność jako motyw działań artystycznych; aktor/widz z niepełnosprawnością; ciało jako medium estetyczne doświadczenia; choreografia inkluzywna; hiperwidoczność w teatrze; tworzenie scenografii; teatr i jego wymiar estetyczny i etyczny).** Przedstawione zostaną również modelowe projekty teatralne/performatywne (m.in. Teatr 21).

prof. UAM dr hab. Magdalena Piotrowska
JAK SPOŁECZEŃSTWA PAMIĘTAJĄ? SŁOWIAŃSKA PRZESZŁOŚĆ – FORMY, FIGURY I TRANSFORMACJE
(konwersatorium fakultatywne, II sem., 30 godz.)

Proponowany cykl zajęć fakultatywnych wpisuje się w *cultural memory studies*. Poświęcony zostanie szeroko rozumianej pamięci kulturowej. Omówione będą nie tylko koncepcje teoretyczne (m.in. Halbwachs, Assmann, Connerton, Erll) ale i kluczowe zagadnienia (np. rodzaje pamięci; społeczne ramy pamięci, nośniki pamięci, media pamięci czy miejsca pamięci). A skoro – jak twierdzą badacze – z odchodzeniem świadków historii upamiętnianie przeszłości zostaje przeniesione w obszar zewnętrzny – zajmiemy się również rytuałem i formami materialnymi (choćby fotografią). Niezbędne okaże się więc przywołanie definicji rytuału przejścia, mitu, dramatu społecznego czy protestacji. Wyeksponowane zostaną

obrzędy upamiętniania (pogrzeby, rocznice), ceremonie konsolidujące (np. obrzędy weselne, karnawały). Przemyslenia teoretyczne wzbogacone zostaną konkretnymi przykładami (nie tylko Polska, ale i m.in. Litwa, Ukraina, Bałkany, Chorwacja, Czechy, Bułgaria, Serbia).

prof. dr hab. Dorota Rojszczak-Robińska, mgr Zofia Bryłka
WPROWADZENIE DO LEKTURY TEKSTÓW STAROPOLSKICH
(konwersatorium fakultatywne, I semestr, 30 godzin – 2 grupy)

Teksty średniowieczne kryją w sobie wiele tajemnic, a przynajmniej niektóre z nich spróbujemy odkryć wspólnie na zajęciach. Fakultet poświęcony będzie analizie wybranych tekstów staropolskich lub ich fragmentów (przede wszystkim z perspektywy językoznawczej, uzupełnionej o wybrane narzędzia literaturoznawcze, elementy paleografii oraz wiedzy historycznej czy teologicznej). Celem zajęć jest zaznajomienie studentów z różnymi typami piśmiennictwa staropolskiego i ich specyfiką (głosy, rotty sądowe, apokryfy, modlitwy itp.), osadzenie piśmiennictwa staropolskiego w kulturze europejskiej, a przede wszystkim wyrobienie umiejętności czytania ze zrozumieniem tekstów staropolskich oraz uwrażliwienie na ich specyfikę.

Zajęcia mogą być dobrym uzupełnieniem ćwiczeń z historii literatury staropolskiej (1 rok studiów licencjackich) lub wprowadzeniem w tematykę poruszaną na ćwiczeniach z wiedzy o historycznym rozwoju polszczyzny (2-3 rok studiów licencjackich), ale do udziału w fakultecie serdecznie zapraszamy wszystkich studentów, bez względu na rok i kierunek studiów.

prof. UAM dr hab. Karolina Ruta, prof. UAM dr hab. Marta Wrześniewska-Pietrzak
POLSKI JĘZYK MIGOWY
(konwersatorium fakultatywne, I-II sem. sem., 60 godz.)

Proponowane zajęcia fakultatywne to lektorat polskiego języka migowego (PJM), naturalnego języka społeczności g/Głuchych w Polsce. Uczestnicy fakultetu poznają podstawy komunikacji w PJM (poziom A1), a także dowiedzą się więcej na temat funkcjonowania społeczności g/Głuchych w Polsce i na świecie. W ramach zajęć poznają też elementy składające się na kulturę Głuchych, a Studenci i Studentki zainteresowani językoznawstwem będą mogli poszerzyć swoją wiedzę o języku i perspektywy badań językoznawczych, uwzględniające założenia i wybrane zagadnienia z zakresu lingwistyki migowej. Zajęcia fakultatywne trwają dwa semestry.

prof. dr hab. Andrzej Sieradzki
JĘZYK W KONTEKŚCIE KULTUROWYM
(konwersatorium fakultatywne, I sem., 30 godz.)

Antropologia lingwistyczna przyjmuje, że język jest szczególną formą działania społecznego, stąd dla pełnego zrozumienia danego języka ważna jest nie tylko znajomość reguł gramatycznych, ale także osadzenie go w określonym kontekście kulturowym.

Zajęcia poświęcone są omówieniu najważniejszych zagadnień z zakresu lingwistyki kulturowej, która w najnowszych ujęciach sięga z jednej strony do lingwistyki kognitywnej (np. pojęcie schematów wyobraźniowych, metafor pojęciowych, struktur poznawczych) z drugiej do antropologii lingwistycznej (np. lingwistyka w stylu Franza Boasa, etnosemantyka i etnografia mówienia).

Omówione zostaną problemy ogólne, które skupiają się wokół kluczowych kwestii dotyczących znaczenia kontekstu kulturowego dla interpretacji faktów językowych oraz zagadnienia szczegółowe. Krytyczna analiza założeń metodologicznych wyznaczających różne orientacje badawcze szeroko pojętego językoznawstwa kulturowego przygotowuje do uważnej, pogłębionej lektury i oceny pod tym kątem zarówno cudzych rozpraw naukowych, jak i własnych prób wpisania się w dyskurs dyscypliny.

mgr Małgorzata Tarnowska
EMANCYPACYJNE, ŻAŁOBNE, QUEEROWE. NARRACJE O
SOCJALISTYCZNEJ MODERNIZACJI WSI I JEJ KONSEKWENCJACH
W POLSKIEJ LITERATURZE I KULTURZE XX I XXI W.
(konwersatorium fakultatywne, I sem., 30 godz.)

Celem proponowanych zajęć fakultatywnych będzie przyjrzenie się wybranym narracjom na temat socjalistycznej modernizacji wsi po II wojnie światowej i jej konsekwencji w polskiej literaturze i kulturze XX i XXI w. Punktem wyjścia będą dla nas z jednej strony rozważania z zakresu polskiej historii społeczno-gospodarczej o socjalistycznym wariacie „skoku w nowoczesność” i jego składowych (reformie rolnej, kolektywizacji, upowszechnieniu edukacji, urbanizacji), z drugiej – rozważania dotyczące możliwości tworzenia narracji emancypacyjnych w Polsce po 1945 r. Podczas zajęć analizie poddamy różne formy wypowiedzi (m.in. pamiętniki chłopskie, chłoporobotnicze i queerowe, twórczość socrealistyczną, XX-wieczną i współczesną prozę o wsi i miejskich peryferiach) po 1945 r. i zastanowimy się, jakie wyłaniają się z nich strategie tożsamościowe i

emancypacyjne i jak zmieniały się te strategie na przestrzeni lat w powiązaniu z przemianami kultury prawomocnej (począwszy od stalinizmu po kulturę współczesną). Zajęcia fakultatywne będą w zamierzeniu okazją do poszerzenia wiedzy o historii kultury polskiej XX i XXI w. oraz przećwiczenia zdolności analitycznych i interpretacyjnych tekstów literackich i tekstów kultury.

prof. dr hab. Marcin Telicki

LITERARY THEORY

(konwersatorium fakultatywne, I sem., 30 godz.)

Module aims:

- to acquaint students with the basic concepts of contemporary literary theory,
- to connect basic notions of contemporary literary theory with methodological contexts,
- to acquire the ability to critically analyse various uses of theoretical literary concepts,
- to acquire the ability to use these concepts in the interpretation of texts.

Course learning content:

- The determinants of a literary text (in the context of selected methodologies)
- The place of analysis and interpretation in literary studies
- Literary text as a structure, sign, message
- Issues of reception of a literary text
- Intertextuality as a category in literary studies
- Literary genre, literary convention
- Literary tradition and the ways of understanding it
- Theories of 20th and 21st century literature (e.g., poststructuralism, deconstruction, neopragmatism, feminism, gender, queer, new historicism, cultural studies, postcolonialism)

dr hab. Karoline Thaidigsmann

MIĘDZY NOSTALGIĄ I PRZERAŻENIEM. WOJENNE I POSTTOTALITARNE DOŚWIADCZENIE HISTORYCZNE W ROSYJSKICH, POLSKICH I NIEMIECKICH POWIEŚCIACH GRAFICZNYCH XXI WIEKU

(konwersatorium fakultatywne, II sem., 30 godz.)

W XXI wieku powieść graficzna stała się uznanym medium. Sukcesy poszczególnych dzieł i rosnące zainteresowanie czytelnicze (także badawcze) wynikają stąd, że powieść graficzna umożliwia opowiadanie historii w nowy sposób – zwłaszcza wielkiej historii (np. XX-wiecznych opresji politycznych) ukazanej z perspektywy codzienności. Porównanie niemieckich, polskich i rosyjskich powieści graficznych pozwoli na zestawienie tradycji narracyjnych i technik obrazowych, z których czerpią powieści, a także na zbadanie napięcia między ponadnarodowym nurtem a narodową specyfiką. Spis seminaryjnych lektur obejmuje następujące książki / fragmenty: Julia Alekseyeva, *Radziecka córka* (2017); Olga Ławrentjewa, *Survilo* (2019); Jacek Fraś, *Stan* (2006); Wanda Hagedorn / Jacek Fraś, *Totalnie nie nostalgia* (2017); Andrzej Klimowski / Danusia Schejbal, *Za żelazną kurtyną* (2015); Mawil, *Kinderland* (2014); Reinhard Kleist, *Bokser* (2012), Volker Reiche, *Kiesgrubennacht* (2013).

Dr hab. Karoline Thaidigsmann to wykładowczyni literatury polskiej i rosyjskiej na Wydziale Sławistyki Uniwersytetu w Heidelbergu. Jej zainteresowania badawcze obejmują narracje traumatyczne i studia nad pamięcią, a także literaturę transgeneracyjną (tzw. crossover). Najnowsza monografia: *Poetik der Grenzverschiebung. Kinderliterarische Muster, Crosswriting und kulturelles Selbstverständnis in der polnischen Literatur nach 1989* (2022; "A Poetics of Shifting Borders: Patterns of Children's Literature, Crosswriting and Cultural Identity in Polish Literature since 1989"). Forthcoming, together with Przemysław Czapliński: *Polnische Literatur der Gegenwart 1976-2020. Führer für eine deutschsprachige Leserschaft* ("Współczesna literatura polska 1976-2020. Przewodnik dla niemieckojęzycznego czytelnika"). Dr hab. Thaidigsmann opiekuje się studentami, którzy w ramach wymiany erasmusowej wyjeżdżają do ośrodków sławistycznych w Europie Środkowowschodniej (w tym również do Poznania).

dr Olga Ziolkowska

WYBRANE PROBLEMY WYDAWANIA TEKSTÓW DAWNYCH

(konwersatorium fakultatywne, II sem., 30 godz.)

Zajęcia będą miały charakter przede wszystkim praktyczny, warsztatowy. W cyklu spotkań poruszone zostaną wybrane zagadnienia związane z wydawaniem tekstów dawnych, głównie pochodzących z okresu polskiego średniowiecza. Pochylimy się nad rękopisami i spróbujemy odszyfrować zapisane tam znaki. Omówimy zagadnienia związane m.in. z alografami, interpunkcją, wielkimi i

małymi literami, różnymi krojami pisma, skreśleniami, wytłuszczeniami, inicjałami, uszkodzeniami fizycznymi tekstu. Przybliżymy sobie niektóre problemy związane z przygotowaniem do druku transliteracji oraz transkrypcji, a także aparatu krytycznego. Przyjrzymy się wybranym wydaniom tekstów dawnych, elektronicznym i tradycyjnym. Poszukamy wspólnie ich wad i zalet z punktu widzenia różnych typów użytkowników danych edycji.

prof. dr hab. Grzegorz Ziółkowski
HUMAN RIGHTS IN DOCUMENTARY CINEMA
(konwersatorium fakultatywne, I sem., 60 godz.)

The course aims to teach how to:

- carry out in-depth studies of contemporary documentary filmmaking on human rights violations
- investigate selected cases in their cultural, economic, historical, political and religious contexts
- analyse and interpret creative outputs of leading contemporary documentary cineastes
- scrutinise selected problem areas, select cases, critically assess materials related to them and share findings in the framework of group presentations *or* individual or pair essays.

**ZACHĘCAMY RÓWNIEŻ DO UDZIAŁU W ZAJĘCIACH
FAKULTATYWNYCH OFEROWANYCH PRZEZ**

- **INSTYTUT FILOLOGII SŁOWIAŃSKIEJ:**

**BALKAN CULTURES – FILMS’ SCENARIOS. AN INTRODUCTION TO
FOLKLORE AND ETHNOGRAPHIC FILMMAKING FROM THE
BALKAN FIELD PERSPECTIVE**

NAZWISKO PROWADZĄCEGO: **prof. Vladimir Bocev**

LICZBA GODZIN: 60 semestr zimowy

There are two underlining baselines which shall constitute the main aim of the proposed course. The first baseline is the significant factor that humanistic studies are not possible without visual sources. This results in the necessity of jointly presenting photos and audio-video sources, i.e. films, especially documentary and anthropological (ethnographical) films in the didactics and scientific research process. The second baseline is the factor that teaching about intercultural relations and trying to express its specificity of other cultures needs to be audio-visually supported. These two core significant factors constitute the main aim of the proposed course: to introduce students into the folklore and ethnographic/anthropological filmmaking on the Balkan examples. The reason for choosing the Balkan scenarios is not accidental. The Faculty of Polish and Classical Philology of AMU is so strongly Balkan oriented and it contains so many Balkan courses and study programmes that the choice mentioned above seems to be obvious and justified with regard to a scientific approach of studying anthropology in more detail. In the first part of the course students will be introduced to anthropological filmmaking topics and the history of this kind of filmmaking. Then the student will be introduced to the most important anthropological films made on the basis of the Balkan materials. It is crucial to understand the specificity of the difference between documentary and ethnographical films but it is substantially difficult to explain and get the feeling it if we are not aware of the epistemological gap between ethnography/ethnology/cultural anthropology and folklore studies. Thus the course gives the opportunity to touch upon the difference via the examples of rituals and to learn how to conduct video field research and prepare a scenario and a short ethnographic film.

PRAKTYCZNA NAUKA JĘZYKA ALBAŃSKIEGO (POZIOM ŚREDNIOZAAWANSOWANY)

NAZWISKO PROWADZĄCEGO: **Barbara Jarysz-Markaj**

LICZBA GODZIN: 30 semestr zimowy

Fakultet przeznaczony dla osób zainteresowanych praktyczną nauką języka albańskiego. Zajęcia przewidziane są dla studentów III roku bałkanistyki, dla których będą one rozszerzeniem materiału realizowanego podczas zajęć programowych. Treści merytoryczne będą przejawiały się w praktycznej nauce języka głównie poprzez: komunikację w języku albańskim, znajomość gramatyki i słownictwa na poziomie średniozaawansowanym. Teksty i dialogi stosowane w nauce, napisane prostym językiem codziennej komunikacji, umożliwią radzenie sobie w różnych sytuacjach życia codziennego. Poza praktyczną nauką języka albańskiego studenci uzyskają podstawową wiedzę na temat jego pochodzenia i rozwoju, standardu języka albańskiego, zróżnicowania dialektalnego oraz współczesnej polityki językowej w Albanii i Kosowie.

WPROWADZENIE DO ISLAMU

NAZWISKO PROWADZĄCEGO: **prof. dr hab. Zdzisław Pentek**

LICZBA GODZIN: 45 semestr zimowy

Celem przedmiotu jest kształtowanie wiedzy dotyczącej elementów religii muzułmańskiej i historii wczesnego islamu oraz zapoznanie słuchaczy z dogmatyką i zasadami wiary muzułmańskiej. Omówione zostaną:

- czynniki, które mogły wpłynąć na pojawienie się islamu na Półwyspie Arabskim;
- wierzenia przedislamskie i ich wpływ na kształt islamu;
- życie Proroka Muhammada i kształtowanie się nowej religii;
- znaczenie Koranu jako czynnika wpływającego na świadomość muzułmanów;
- zróżnicowanie wewnątrz religii islamskiej, sekty;

- rytuały i przepisy religii islamskiej.

WSTĘP DO PRAWOSŁAWIA

NAZWISKO PROWADZĄCEGO: **prof. UAM dr hab. Izabela Lis-Wielgosz**

LICZBA GODZIN: 30 godz. (wykład) + 15 godz. (konwersatorium) semestr zimowy

Kurs wykładowo-konwersatoryjny pt. Wstęp do prawosławia ma na celu przybliżenie wiedzy na temat kultury duchowej, tradycji kulturowych i twórczości prawosławnych wspólnot (zwłaszcza południowoślowiańskiej) na przestrzeni dziejów. Zajęcia koncentrują się wokół najważniejszych zagadnień związanych z szeroko pojętą wschodniochrześcijańską duchowością, kulturą, literaturą i sztuką; dotyczą m.in. kwestii teologiczno-dogmatycznych, eklezjalnych, instytucjonalnych, liturgicznych, hagiologicznych, ikonograficznych i piśmienniczych (liturgiczno-literackich). Założeniem kursu jest zdobycie podstawowej wiedzy na temat rozwoju chrześcijaństwa (w jego wschodnim wariantcie), historii Cerkwi prawosławnej (zwłaszcza poszczególnych Cerkwi słowiańskich), uniwersalnych i lokalnych – wspólnych dla obszaru chrześcijaństwa i charakterystycznych dla prawosławia tradycji (liturgicznej, teologicznej, anachoretycznej, monastycznej, hesychastycznej, ikonograficznej i in.); a także nabycie umiejętności definiowania kultur kręgu Slaviae Orthodoxae (struktury, modelu, paradygmatu kulturowego) oraz kompetencji rozumienia fenomenu literatury cerkiewnosłowiańskiej (obszaru południowoślowiańskiego – piśmiennictwa starobułgarskiego, staromacedońskiego i staroserbskiego).

SUBIEKTYWNA HISTORIA KINA BULGARSKIEGO

NAZWISKO PROWADZĄCEGO: **prof. UAM dr hab. Wojciech Józwiak**

LICZBA GODZIN: 60 (semestr zimowy – 30, semestr letni – 30)

Zajęcia mają na celu zapoznanie studentów z historią bułgarskiej kinematografii od końca lat pięćdziesiątych XX wieku do współczesności. Prezentowane podczas zajęć filmy pozwalają ukazać najważniejsze momenty w

rozwoju kina bułgarskiego, charakterystyczne zjawiska i motywy, podkreślające specyfikę kulturowo-polityczną regionu, a także ilustrujące związki kina bułgarskiego z filmem europejskim i światowym.

PRAWOSŁAWIE – DOKTRYNA, KULTURA, RELACJE MIĘDZYWYZNANIOWE

NAZWISKO PROWADZĄCEGO: **prof. UAM dr hab. Marzanna Kuczyńska**

LICZBA GODZIN: 30, semestr letni

Przedmiot jest zwięzłym wprowadzeniem do historii i charakterystyki prawosławia od początku do współczesności. Prezentuje definicje oraz znaczenia pojęcia „prawosławie”, krótki rys historyczny oraz teologiczny, kalendarze, ważne święta (12), tradycje kulturowe (języki, alfabety), kontakty wewnątrzprawosławne i międzywyznaniowe. Wśród głównych celów, oprócz systematyzacji wiedzy, znajduje się uświadomienie, że nie istnieje „jedno” prawosławie, które można utożsamiać z jakimkolwiek Kościołem lokalnym. Przy zasadniczej wspólnocie credo czy sakramentologii, jest to zjawisko zróżnicowane historycznie, geograficznie, kulturowo i obyczajowo. Poszczególne Kościoły mogą być wspólnotami ogólnopaństwowymi lub mniejszościowymi (Polska, Czechy, Słowacja, Chorwacja, Francja, Anglia, Niemcy, USA i in.). Posiadać status samodzielności (autokefalia), podległości lub samodzielności niekanonicznej (np. Macedonia). Żyć w porozumieniu (np. Rosja-Serbia) lub w konflikcie (np. obecnie Grecja, Ukraina, Rosja). Utrzymywać różne stosunki z władzą polityczną (tzw. symfonia lub rozdział). Zawiązywać zróżnicowane relacje z Kościołami innych wyznań (katolicyzm, protestantyzm, unia) - w tym tzw. „grzech ekumenizmu”.

Wykład kierowany jest zarówno do osób, które chciałyby zapoznać się z podstawową problematyką prawosławia, jak i pogłębić posiadaną wiedzę.

NUMIZMATYCZNIE O POLITYCE, LITERATURZE I SZTUCE

NAZWISKO PROWADZĄCEGO: **prof. UAM dr hab. Wojciech Józwiak**

LICZBA GODZIN: 30 semestr letni

Celem zajęć jest zaznajomienie studentów z podstawowymi pojęciami dotyczącymi numizmatyki oraz ukształtowanie wiedzy dotyczącej formujących się na przestrzeni wieków mechanizmów kreowania przez państwo (władcę) pamięci

zbiorowej i kulturowej za pomocą emitowanych walorów numizmatycznych ukazywanych jako medium komunikacji pomiędzy emitentem a społeczeństwem.

LANGUAGE AND CULTURE CLASH

NAZWISKO PROWADZĄCEGO: **prof. Danko Šipka**

LICZBA GODZIN: 60 zajęcia online II semestr

This course does not require any previous knowledge of a foreign language or culture. Students will complete course projects using the material of their cultures of interest (the language they are taking interest in, including English and Polish). This course focuses on the following topics in linguistics and cross-cultural communication: cultural norms, cultural conceptualizations, cultural scripts (as linguistic concepts), equivalence, linguistic communication failures. While emphasizing hands-on analysis, this course will also familiarize its participants with the basic concepts in the fields of cross-cultural linguistics and cross-cultural psychology.

- **INSTYTUT FILOLOGII KLASYCZNEJ:**
- **INSTYTUT FILMU, MEDIÓW I SZTUK WIZUALNYCH:**